

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kasvaminen omaan seksuaalisuuteen

Tukea vai ei?

Kati Granlund

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö (210 op)

4 / 2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko.

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Kati Granlund	Sivumäärä 44 + 3
Työn nimi Kasvaminen omaan seksuaalisuuteen – Tukea vai ei?	
Ohjaava(t) opettaja(t) Maria Kontinen, Jussi Muittari	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tavoite oli saada vastauksia, kysymyksiin tuetaanko nuorta seksuaalisuuden saralla, ketkä tukevat ja kuinka seksuaalinen moninaisuus voisi näkyä nuorisotyöntekijöiden työssä kasvattajina. Tavoitteena oli myös tuoda esille sitä, kuinka tärkeä asia seksuaalisuus ja sen tuoma moninaisuus on nykypäivänä. Koen hyvin tärkeäksi sen kuinka ihmiset hyväksyvät toisensa. Kuinka nuorisotyöntekijöiden tulisi kohdata nuoria ja tukea heitä seksuaalisuudessa ja sen tuomissa haasteissa.</p> <p>Opinnäytetyöni merkitys ammattialalle on se, että kaikkien nuorien kanssa töitä tekevien tulee ottaa suvaitsevainen asenne erilaisuutta kohtaan. Tulemme tässä ammatissa kohtaamaan varmasti todella paljon erilaisuutta ja seksuaalisuus on niistä yksi.</p> <p>Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, johon olen saanut nuorten omia ajatuksia mukaan kyselyn avulla. Olen myös tuonut omia ajatuksia ja pohdintoja mukaan. Olen käsitellyt aihetta kirjallisuuden, Internetin, viiden nuoren sekä omien kokemusten avulla.</p> <p>Sisällöltään olen käsitellyt seksuaalisuutta ja sen historiaa, koska kaikki on saanut alkunsa jo monia satoja vuosia sitten, jopa homoseksuaalisuus.</p> <p>Nuorten seksuaalioikeudet olen myös ottanut työhön mukaan, koska mielestäni niistä saamme todella ison tiedon ja avun seksuaalisuuden saralla. Olen myös pohtinut hyvää kasvatusta ja sitä kuka meistä aikuisista seksuaalikasvatusta antaa.</p> <p>Olen koonnut kyselyn vastauksia yhdeksi kokonaisuudeksi, jotta niiden sanoma olisi mahdollisimman helposti luettavissa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tutkimuksen tulokset kertoivat siitä, että vanhemmat ja kaverit tukevat seksuaalisesti erilaisia nuoria heidän seksuaalisuudessaan. Kyselyyn vastanneet nuoret pitivät myös nuorisotyöntekijää tärkeänä henkilönä kuuntelijan ja kannustajan roolissa.</p>	
Asiasanat Seksuaalisuus, homoseksuaalisuus, nuori, kasvatusta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Kati Granlund	Number of Pages 44 + 3
Title Increase their own sexuality – support or not?	
Supervisor(s) Maria Kontinen, Jussi Muittari	
Subscriber and/or Mentor	
Abstract <p>My thesis goal was to get answers, in question is the youth supported in the subject of sexuality, who is supporting them and how sexual subject could be seen in youth workers job as guardians. My goal was also to bring up the idea how important sexuality is and its diversity in present. I find it very important how people see each other. How youth workers should face younger people and support them in the subject of sexuality and challenges it brings.</p> <p>My thesis meaning to this professional is that everyone working with youth should have permissive attitude towards diversity. In this profession we are forced to face a lot of diversity and sexuality is one of them.</p> <p>My thesis is quality research, where I have gathered youths thoughts with the help of surveys. I have also brought my own ideas and thoughts along. I have processed this subject with the help of literature, internet, five adolescent and my own thoughts.</p> <p>I have dealt with sexuality and its history because everything in this subject has started hundreds of years ago, even homosexuality.</p> <p>I have also brought youth sexual rights in this thesis because I think we can get help and knowledge in the subject of sexuality. I have also wondered about good parenting and who is providing it.</p> <p>I have gathered questionnaire responses into a single entity. So that its message would be easily understood.</p> <p>As a conclusion, this study shows that parents and friends support young homosexuals. Youth who answered to inquiry think that youth workers are important persons as a listener and supporter.</p>	
Keywords Sexuality, homosexuality, youth, education	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2. SEKSUAALISUUS	7
2.1 Seksuaalisuuden portaat	9
2.2 Seksuaaliterveys	12
2.2 Nuoret ja seksuaalioikeudet	13
3.1 Homoseksuaalisuuden historiaa	15
3.2 Homoseksuaalisuus	17
3.3 Hyväksyminen	19
3.4 Seksuaalisuudesta puhuminen	22
4 KASVATTAMINEN JA ARVOT	23
4.1 Kasvatuksen 11 normia	27
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	28
5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkintaongelmat	28
5.2 Tutkimusote ja aineistonkeruu	29
5.3 Aineiston analyysi	30
6 TUTKIMUSTULOKSET	32
7 YHTEENVETO JA POHDINTAA	39
LÄHTEET	42
LIITTEET	45
Liite 1	45

1 JOHDANTO

Nuorilla on sukupuolesta, ihonväristä, seksuaalisesta suuntautumisesta, ja terveydentilasta riippumatta seksuaalioikeuksia. Jokaisella nuorella on oikeus olla oma itsensä, tehdä omia päätöksiä ja kertoa mielipiteensä. On myös oikeus nauttia omasta kehosta ja seksuaalisuudesta. Nuorella on oikeus olla vapaa uskonnollisten asioiden, uskomusten, aatteiden ja perinteiden rajoittavista tulkinnoista sekä omaan kehoon liittyvistä loukkauksista. Koskaan ei saa kiusata, syrjiä tai loukata sukupuolen, seksuaalisten erityispiirteiden, kehittyneisyyden tai kehittymättömyyden vuoksi. Kukaan ei saa haukkua nuoren seksuaalisuuttaan loukkaavasti, eikä myöskään ahdistella seksuaalisesti. Nuorella on oikeus myös sanoa oma mielipide seksuaalisuuteen liittyvissä keskusteluissa, eli nuorella on oikeus elämään. (Väestöliitto 2013).

Olenkin hyvin kiinnostunut seksuaalisuuden moninaisuudesta ja sen takia päädyin valitsemaan opinnäytetyöhöni aiheeksi seksuaalisuuden ja sen kuinka kasvatus voi vaikuttaa, sekä mistä nuori saa tukea tällaisessa suurella elämän vaiheessa.

Seksuaalisuus on iso osa jokaisen ihmisen elämää ja vaikka murrosiässä itsensä hyväksyminen voi olla heteroseksuaaleillekin hämmentävää aikaa, voin vain kuvitella kuinka haastavaa se voi olla myös homo- ja biseksuaaleille, vaikka asia on tänä päivänä näkyvää.

Seksuaalisuuden takia ketään ei saa syrjiä, mutta ”homottelua” kuulee silti nuorten kanssa työskenneltäessä. Nuorten asenteisiin ja kasvatukseen tulisi siis painottaa paljon tällä saralla. Kasvatusthan lähtee aina kotoa, nuori arvostaa samoja asioita kuin vanhemmat. Vanhemmilla kuitenkin saattaa olla voimakas arvomaailma, niin saako nuori tällöin vääristyneen arvomaailman. Ovatko ne silloin nuoren omia arvoja? Nykypäivänä kun seksuaalisuus sisältää paljon erilaisia suuntautumisia, niin tasa-arvon pitäisi näkyä paljon isommin kuin mitä se näkyy. Ihmisillä on jokaisella omat ennakkoluulonsa ja niitä sivusta seuranneena halusin tutkia hieman asiaa.

Lehtonen määrittelee seksuaalisuuden seuraavalla tavalla: Seksuaalisuus määritellään tarkkarajaisempina ilmiöinä ja yleinen näkemys paikantuu biologis-lääketieteelliseen ja psykologiseen kirjalliseen sekä puhuttuun viestintään. Biologinen seksuaalisuus ymmärretään luonnonmukaisena toimintana, joka on heteroseksuaa-

lista, yhdyntäkeskeistä ja tähtää yleensä suvunjatkamiseen. Lääketieteellisessä viestinnässä seksuaalisuus on suurin piirtein samaa kuin biologisessa, mutta seksuaalisuus kuvataan siinä terveeksi ja siitä poikkeukselliset muodot sekä tavat sairiksi tai häiriintyneiksi. Psykologisessa viestinnässä seksuaalisuus esitetään heteroseksuaalisuutena, yhdyntäkeskeisenä ja perheen perustamiseen tähtäävänä sekä aikuiselämään liittyvänä. Psykologisessa viestinnässä oletetaan, että seksuaalisuus muotoutuu lapsuudessa, sen avulla millaiset suhteet lapsella on vanhempiin. (Lehtonen 2003, 24).

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada vastauksia siihen, tuetaanko nuorta seksuaalisuuden osalta ja jos niin ketkä, kuinka kasvatuksen voisi linkittää seksuaalisuuden moninaisuuteen. Opinnäytetyöhöni tarkoituksena oli saada useita vastauksia seksuaalisuuden osalta homoseksuaaleilta. Kyselyllä hain vastauksia siihen onko nuoren homoseksuaalin helppoa kertoa omasta seksuaalisesta suuntautumisestaan, voisivatko nuorisotyöntekijät kannustaa sen hyväksymiseen jollain tavalla ja kuinka kasvatusta vaikuttaa tähän elämän vaiheeseen. Seksuaalisuus on kuitenkin jokaisen ihmisen oikeus. Niin on määritelty seksuaalisuusosoikeuksissa. Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Aineiston on peräisin kirjallisuudesta ja Internetistä sekä kyselyyni vastanneiden omista kokemuksista.

2. SEKSUAALISUUS

Seksuaalisuus on osa nuoruutta. Se alkaa noin 10–12 vuoden iässä ja päättyy 18–22-vuotiaana. Nuoruusiässä nuori kokee seksuaalisuuteen liittyvät asiat ensimmäistä kertaa. Tämä tapahtuu nuoruusiän ensimmäisinä 2-5 vuotena, jolloin nuorella on käynnissä murrosikä. Kun nuori kokee seksuaalisuudet omakohtaisesti, muuttuu seksuaalisuus hämmentäväksi, kiinnostavaksi ja kiihottavaksi. Nuoruuden voi jakaa Aalbergin ja Siimesin mukaan kolmeen osioon, varhaisnuoruuteen, varsinaiseen nuoruuteen ja jälkinuoruuteen. 12–14-vuotiaana murrosikä alkaa ja tällöin kehossa tapahtuu muutoksia. Ne voivat aiheuttaa nuorelle levottomuutta, kiihtymystä ja hämmennystä. Nuoren oma keho ei täysin ole vielä tässä vaiheessa hallinnassa mutta nuori haluaisi itsenäistyä ja harjoitella vanhemmistaan irtautumista. Tätä vaihetta kutsutaan siis varhaisnuoruudeksi. (Aho, Kotiranta-Ainamo, Pelander & Rinkinen 2008, 12–13).

Varsinaisnuoruudessa 15- 17 vuoden iässä suhteet vanhempiin alkavat helpottua ja konfliktit vähentyä. Nuoren persoonallisuus selkiytyy, hän samaistuu vanhempiinsa ja kavereihinsa. Tässä vaiheessa nuori alkaa sopeutua ruumiinkuvaansa ja seksuaalisuudesta tulee keskeistä. Nuorella saattaa olla epävarmoja tunteita omasta seksuaalisuudesta, nuori pohtii kelpaanko sellaisena kuin olen? Olenko normaali? Samanikäiset kaverit ovat tärkeitä samaistumisen kohteita seksuaalisuuden kehittymisessä. Viimeisenä vaiheena jälkinuoruus, joka sijoittuu 18–22 vuoden ikään. Tässä vaiheessa kokemukset hahmottuvat kokonaisuuksiksi naisena tai miehenä olemisesta. Empatiakyky lisääntyy, itsekeskeiset valinnat vähenevät ja nuorelle tulee taito ottaa muut huomioon ja tehdä kompromisseja. Nuori alkaa omalta osaltaan kantaa vastuuta. (Aho ym. 2008, 13).

Murrosiän on todettu alkavan kaksi vuotta aikaisemmin kuin ennen vanhaan, tähän uskotaan vaikuttavan kohonnut elintaso, mutta myös vanhempien erot. Lasten uskotaan joutuvan tekemään itsenäisiä ratkaisuja tavallista aikaisemmin sekä ottamaan vastuuta asioista, joista aikaisemmin ovat vastanneet vanhemmat. Myös lasten seksuaalisuhteiden uskotaan aikaistuneen ja tähän myös median vaikutus on nähty merkittävänä. (Kalaoja 2009, 90). Media tosiaankin kylvää seksuaalisuutta, etenkin

Internetissä julkaistavat ”uutiset”, mainokset ja ihanteet. Se kuinka kaikkialla voi nähdä vähäpukeisia ihmisiä ja tytöille etenkin erilaisia kilpailuja, joissa oman kehon tuominen esille on pääasia. Ei ihme jos seksuaalisuus korostuu juuri laihaan tyttöön tai lihaksikkaaseen poikaan.

Nuoruus on mahdollisuuksien aikaa, koska kasvu ja kehitys ovat vielä kesken. Keskenäisyys pitäisi nähdä hienona asiana, ja sitä pitäisi nuorille korostaa. Nuori käy murrosiässä läpi nopean muutosprosessin: koko keho muuttuu lapsesta aikuiseksi muutamassa vuodessa, tunteet myllertävät, ajatusmaailma ja persoonallisuus muuttuvat. Jos aikuisiällä täytyisi käydä läpi yhtä valtava muutosprosessi, aikuinen ei sitä enää välttämättä kestäisi. Nuoren kehityksen kannalta on tärkeää, että aikuinen tukee nuoren kasvua omien elämäkokemustensa avulla. (Aho ym. 2008, 14).

Nuoren hyvä itsetunto on tärkeää myös seksuaalisuuden saralla. Itsetunto on käsitys itsestään yksilönä, osana yhteisöä. Nuoren tulee arvostaa itseään, osaamistaan, jakamistaan sekä kokemusten vaikutuksia. Itsetunnon kehittymiseen vaikuttaa kokemukset, joissa on osallisena myös muita ihmisiä. Seksuaalisuuteen itsetunto vaikuttaa siten, että nuori oppii arvostamaan omaa sukupuoltaan ja siinä elämistä. On myös tärkeää, että nuori kokee itsensä tärkeäksi osana jotain yhteisöä, kuten perhe, kaverit ja vapaa-ajan jokin toiminta. Itsetunnossa on myös tärkeää se, millaiseksi nuori kokee oman kehonsa ja onko hän sujut kehonsa kanssa. Nuoren tulee myös hallita itsensä, omaa kehoansa, tunteitansa ja toimintaansa, jotta hyvä itsetunto rakentuu. Jos nuoren itsetunto on hyvä, on hänen helpompaa kohdata tunnekrisejä ja muita itseään liikuttavia asioita sekä hyvä itsetunto ja itsensä arvostus ovat suuria tekijöitä nuoren hyvinvoinnissa. (Aho ym. 2008, 15–16). Yhteiskuntamme kohtelee kuitenkin erilaisia ihmisiä erilailla ja usein se osaa vain suhteutua enemmistöön. Kehityspolku on vaikeampi lapsille, jotka kehittyvät homoseksuaalisuuteen, koska ympäristö on erilainen. Seksuaalisuus elää ihmisessä koko elämän ja se voi muuttuakin. Erilaisuus tekee yhteiskunnasta rikkaamman. (Tamminen 2009, 150–151).

Seksuaalisuus kehittyy koko elämän ajan. Se ilmenee eritavoin eri vaiheissa elämää. Jokaisen ihmisen käsitykseen omasta seksuaalisuudesta vaikuttaa aika, yhteiskunta, historia, kulttuuri, uskonto, arvot ja asenteet sekä muut elinolot. Seksuaalisuuden avulla ihmiset voivat elää omalla tavallaan, ilmaista itseään, ymmärtää elämää, tun-

tea, ajatella ja rakastaa. Seksuaalisuudella on biologinen taustansa lisääntymisessä mutta myös se tarkoittaa tuottaa psyykkistä ja fyysistä nautintoa. Lisääntymiseen tarvitaan kahdenlaisia sukusoluja mutta nautintoon tarvitaan vain ihmisyyttä. (Aho ym. 2008, 17).

Saatamme ajatella, että seksuaalinen suuntautuminen on sama asia kuin käyttäytyminen tai näkyvät valinnat. Yleistämme sen, että jos ihminen seurustelee vastakkaisen sukupuolen kanssa, on hän tällöin heteroseksuaali ja saman sukupuolen edustajan kanssa seurusteleva on aina homoseksuaali. Asia ei kuitenkaan ole näin yksiselitteinen. (Nuorten netti 2013).

2.1 Seksuaalisuuden portaat

Jokainen ihminen käy elämässään läpi seksuaalisuuden portaita, näiden portaiden käyminen alkaa jo lapsuudessa ja jatkuu nuoruudessa. Ihminen voi pomppia portailta toisille, mutta jossain vaiheessa hänen olisi hyvä pysähtyä jokaisen portaan kohdalla. Portaisiin kuuluu 9 eri vaihetta. Ensimmäisenä tulee ensirakkaus, jossa rakennetaan perusturvallisuus ja luottamus aikuisiin, tällä portaalla äidin ja isän rooli on suuri. Liekki-iässä lapsi rakastuu omaan vanhempansa tai lähellä olevaan muuhun aikuiseseen. Rakastuminen aikuiseseen on tervettä ja normaalia, kuitenkin tässä vaiheessa tulee myös sydänsuruja kun lapselle selviää, ettei voi mennä aikuisen kanssa naimisiin. Seuraavan vaiheena on idolirakkaus. Tässä vaiheessa nuori haaveilee idoleistaan ihastumiseen ja rakastumiseen liittyvien tunteiden avulla. Ihastumisen kohde on jokin kodin ulkopuoleinen kohde. Idolirakkaus nimi kertoo jo sen, että usein kohteena on jokin julkisuuden henkilö. Idolirakkaus on mielikuvitus- ja haavemaailmaa. Idolirakkaus on turvallinen vaihe, koska harvoin rakkaus oikeasti toteutuu, mutta silti nuori oppii hallitsemaan ihastumisen ja rakastumisen tunteita. (Aho ym. 2008 19–20).

Tässä vaiheessa onkin hyvä pohtia sitä, kuinka näkyväksi homoseksuaalisuus on yrittänyt näinä päivinä tulla. Vuosi sitten viimeksi kovaksi puheen aiheeksi nousi presidentin vaalit, joissa Pekka Haavisto olikin todella lähellä tulla valituksi uudeksi presidentiksi. Ihmiset puhuivat tällöin paljon siitä, että voiko presidentti olla homoseksuaali. Miksi ei olisi voinut? Julkisuuden henkilöistä todella moni muukin on paljastanut

homoseksuaalisuutensa, kuten nuorten keskuudessa tunnettu BB-Sauli Koskinen, Adam Lambert, Jani Toivola, Siiri Nordin ja Raakel Liekki sekä kaikkien tietämä Muumien kirjoittaja Tove Jansson, listaa voisi kuitenkin jatkaa todella pitkälle.

Kolmannella portaalla, tuttu-salattu, nuori opettelee sietämään toiseen ihmiseen kohdistuvia tunteita. Ihastumisen kohde on jokin lähellä oleva ihminen ja hän voi olla samaa tai eri sukupuolta. Ihastumisesta tässä vaiheessa ei puhu kenellekään vaan tunteet pidetään itsellä. Homovastaisissa perheissä ja ystäväpiirissä homoseksuaalisesti tai biseksuaalisesti suuntautunut nuori saattaa jäädä tälle portaalle pitkäksi aikaa tai jopa lopullisesti, koska omien tunteiden ja ihastumisen kohteista ei voi puhua. Neljäs porras on kaverille kerrottu. Tällä portaalla opetellaan luottamusta ja uskallusta puhua omista tunteistaan toiselle ihmiselle. Tunteista ei kuitenkaan kerrota ihastumisen kohteelle vaan kaverille. Kertominen on tärkeää, koska tällä nuori hakee tukea ja hyväksymistä sille, että ihastuminen on normaalia. Tuen saaminen auttaa siihen, että nuori uskaltaa edetä portaita eteenpäin. Kaverille kerrottu portaalla opetellaan myös ystävyystaitoja, jotka ovat tärkeitä myöhemmässä vaiheessa kun seurustelu ja parisuhteet tulevat ajankohtaisiksi. Samat taidot sopivat kaikkiin ihmissuhteisiin. (Aho ym. 2008, 22–23).

Viidentenä portaana on, tykkään susta vaihe. Tässä nuori harjoittelee tunteiden ilmaisua ihastumisen kohteelle. Nuori joutuu myös pohtimaan keinoja vastoinkäymisille ja pettymyksistä selviytymiseen silloin kun tulee torjutuksi. Tässä vaiheessa nuori voi aloittaa seurustelun, mutta se ei välttämättä ole samankaltaista kuin aikuisen käsitys seurustelusta on. Seurustelu ei sisällä läheisyyttä, koska se olisi liian intiimiä. Tässä vaiheessa tärkeimpänä on oppia keinoja kertomaan ihastumisesta kohteelle, selviytymään pakeista ja antamaan pakkeja sekä kertomaan tunteistaan toiselle. Kuudes porras on käsi kädessä porras, jossa nuori opettelee seurustelun sääntöjä, ilmaisemaan rakkautta ja sietämään ja ilmaisemaan pettymyksen tunteita. Tärkeintä on toisen ihmisen ymmärtäminen. Tällä portaalla nuori ilmaisee rakastumista ja saa myös vastarakkautta. Nuori voi kokea voimakkaita tunteita ja kiihottumista mutta niiden annetaan vielä olla piilossa. Tässä vaiheessa nuori saattaa kokea siis kiihottumista ja sen kautta oma keho ja tuntemukset alkavat kiinnostaa, tällöin itsetyydytys tulee osaksi omaa elämää. (Aho ym. 2008, 23–24).

Seuraava, seitsemäs porras tunnetaan nimellä suudellen. Tässä vaiheessa opetellaan ilmaisemaan ihastumista, rakkautta ja läheisyyttä intiimisti toisen kanssa. Tämä on todella suuri askel kehityksessä. Kumppanin tuntemukset otetaan huomioon ja opetellaan ymmärtämään kiihottumista mukavana, nautinnollisena ja terveellisenä. Aikaisemmassa vaiheessa nuori on harjoitellut kiihottumista itsetyydytyksen avulla mutta tässä vaiheessa opetellaan tuntemaan myös toista ihmistä. Nuori on aidosti kiinnostunut omien tuntemuksien lisäksi myös toisen ajatuksista ja tuntemuksista. Kuitenkaan seksuaalinen kanssakäyminen ei välttämättä ole tässä vaiheessa yleistä vaan viimeistään tässä vaiheessa itsetyydytys tulee osaksi nuorta. (Aho ym. 2008, 24).

Mikä tuntuu hyvältä on kahdeksas porras. Tässä vaiheessa opetellaan toisen ihmisen kanssa nautintoa ja kiihottumista. Tässä vaiheessa seksuaalista kanssakäymistä aletaan harjoitella. Nuori etenee seurustelusuhteessaan, kokeilee ja opettelee toisen ihmisen kehoa. Tässä opitaan antamaan ja ottamaan hellyyttä sekä nautintoa. Tärkeää on opetella keskustelemaan seksiin liittyvistä asioista ääneen. Pelosta, jännittämisestä ja estoista opetellaan puhumaan. Yhdeksännes vaihe on rakastumisen ja rakastelun porras. Nuori kokee mielihyvää ja rakkauden tunnetta fyysisesti ja psyykkisesti. Rakkaussuhteen tulee olla tässä vaiheessa läheinen. Usealle nuorelle tämä vaihe tarkoittaa seksikokemusten hankkimista, seksuaalinen rohkaisu antaa nuorelle kokemuksia, että seksuaalisuus on hänen itsensä hallinnassa. Tällä portaalla on myös tärkeää antaa nuorelle valmiudet tehdä itse omat valintansa, päätöksensä ja kantaa vastuu omasta elämästään. (Aho ym. 2008, 24–26).

Uskon ja toivon itse, että yhdeksännelle portaalle mennään vasta todella oman itsensä kasvun jälkeen. Ainakin seksuaalisista asioista puhuminen voi olla vaikeaa nuorella iällä. Asioista saatetaan puhua kavereiden ja ystävien kesken mutta kun tärkeämpää olisi voida puhua juurikin oman kumppaninsa kanssa.

2.2 Seksuaaliterveys

WHO on määritellyt seksuaaliterveyden seuraavalla tavalla.

”Seksuaaliterveys on seksuaalisuuteen liittyvän fyysisen, emotionaalisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvin voinnin; siinä ei ole kyse vain sairaudesta, toimintahäiriöstä tai raihnaisuuden puuttumisesta.” (Aho ym. 2008, 34.)

Seksuaaliterveyden edellytys on positiivinen ja kunnioittava asenne. Näitä ovat siis seksuaalisuus ja seksuaaliset suhteet, mahdollisuus nautintoon ja turvallisiin seksuaalisiin kokemuksiin ilman pakottamista, syrjintää ja väkivaltaa. Hyvän seksuaaliterveyden saaminen edellyttää kaikkien seksuaalioikeuksien kunnioittamista, suojelemista ja toteuttamista. Seksuaaliterveyden tarkoitus on edistää seksuaalista hyvinvointia. Hyvän seksuaaliterveyden ansiosta nuori suhtautuu itseään kohtaan terveesti ja kunnioittavasti. Itsetunto ja oman itsensä arvostaminen ovat tärkeitä omassa hyvinvoinnissa. Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen on vaikeaa nuorelle, jolla on huono itsetunto, eikä nuori arvosta itseään tarpeeksi. (Aho ym. 2008, 34).

Lapsen ja nuoren tulee saada juuri hänen iän- ja kehitystason mukaista tietoa seksuaalisuudesta ja seksuaaliterveydestä. Hyvän ja huonon sekä oikean ja väärän tiedon sekoittaminen on tällä hetkellä ongelma, vaikka tietoa onkin riittävästi saatavilla. Nuori saa tiedon lukemalla ja ympäristöltä sekä mediasta, joka saattaa olla vääristynyttä. Nuoren haasteena on kunnioittava ja arvostava asenne itseä, muita sekä koko elämää kohtaan. Nuorten asenteet tulevat pääsääntöisesti kotoa omaksutuista, mutta koululla, kavereilla ja medialla on tässä suuri vaikutus. Aikuisiällä nuorelle selkeytyy arvot ja asenteet sekä niistä tulee tällöin yksilön omia. Seksuaaliterveyttä tutkitaan tilastoilla, joissa on ehkäisyn käyttöä, seksin aloittamisikä ja muita seksikäyttäytymistä, seksitauteja, raskauksia sekä raskauden keskeytyksiä. (Aho ym. 2008, 34–36).

Seksuaaliterveysvalinnoilla on suuri merkitys läpi elämän. Esimerkiksi Teinivanhemmuus saattaa aiheuttaa suuria muutoksia nuoren elämässä. Tulehdusten aiheuttama lapsettomuus, kohdunkaulasyöpä, HIV – tartunta, väkivallan traumat, raskauden keskeytykset jättävät ihmiseen omat arpensa. Internetiin joutunut kuva tai video voi aiheuttaa kiusaamista, kielteisiä tunteita ja haitata monia vuosia. Asiat voivat vai-

kuttaa pitkälle sosiaalisissa suhteissa, omassa mielenterveydessä ja ne saattaa jopa haitata työpaikan saamisessa. (Cacciatore, Apter & Halonen 2010).

2.2 Nuoret ja seksuaalioikeudet

Seksuaalioikeudet ovat yksi suuri osia ihmisoikeuksista ja niitä ei voi ohittaa. WAS, IPPF ja WHO ovat määritelleet seksuaalioikeuksia. Keskeisimpinä oikeuksissa on lupa puhua ja kysyä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, ihmisten koskemattomuus, oikeus tietoon ja opetukseen sekä saada tietoa seksuaalisuutta jakavista palveluista. (Bildjusckin & Ruuhilahti 2012, 28). Olen painottanut seksuaalioikeudet juuri nuorten tasolta, koska opinnäytetyöni liittyy juurikin nuoriin.

Jokaiselle ihmiselle siis kuuluu erilaisia oikeuksia, myös nuorille on määritelty omat seksuaalioikeudet. Nuorilla on sukupuolesta, ihonväristä, seksuaalisesta suuntautumisesta, ja terveydentilasta riippumatta seksuaalioikeuksia. Jokaisella nuorella on oikeus olla oma itsensä, tehdä omia päätöksiä ja kertoa mielipiteensä. On myös oikeus nauttia omasta kehosta ja seksuaalisuudesta. Nuorella on oikeus olla vapaa uskonnollisten asioiden, uskomusten, aatteiden ja perinteiden rajoittavista tulkinnoista sekä omaan kehoon liittyvistä loukkauksista. Koskaan ei saa kiusata, syrjiä tai loukata sukupuolen, seksuaalisten erityispiirteiden, kehittyneisyyden tai kehittymättömyyden vuoksi. Kukaan ei saa haukkua nuoren seksuaalisuuttaan loukkaavasti, eikä myöskään ahdistella seksuaalisesti. Nuorella on oikeus myös sanoa oma mielipide seksuaalisuuteen liittyvissä keskusteluissa, eli nuorella on oikeus elämään. (Väestöliitto 2013).

Nuorella on oikeus myös nauttia seksuaalisuudesta, joka pitää sisällään erilaisia oikeuksia kuten, oikeus olla turvassa, valita itse haluaako avioliittoa vai ei sekä oikeus perhesuunnitteluun. Nuorella on myös oikeus seksuaaliseen suuntautumisen mukaiseen seksuaalisuuteen sekä seurusteluelämään ilman vahingoittamista ja alistamista. Myös vapaus valita haluaako seksiä jonkun toisen kanssa sekä oikeus ilmaista seksuaalista halukkuutta mutta kuitenkin kieltäytyä mistä tahansa asioista ja milloin tahansa. Nuorella on myös oikeus saada tietoa ja välineitä ehkäisyyn liittyen sekä ajoissa tehtyyn raskauden keskeytykseen tai jatkaa raskautta ja saada tarvitsemansa

tuki asiassa. (Väestöliitto 2013). Toteutuuko kuitenkin oikeudet niin kuin niiden oletetaan toteutuvan, esimerkiksi osa transsukupuolisista ihmisistä joutuu psykiatriseen hoitoon saamatta minkäänlaista tukea oman sukupuolensa kokemukseen. (Tuovinen, Stålström, Nissinen & Hentilä 2011, 14).

Jokaisen nuoren oikeuksiin kuuluu myös saada tietoa seksuaalisuudesta. Tähän liittyy, että nuoren tulee saada tietoa ehkäisymenetelmistä, sukupuolitaudeista ja omista muista oikeuksistaan. (Väestöliitto 2013). Pelkkä tieto ei kuitenkaan vain ja ainoastaan riitä, vaan nuoren täytyy saada myös tietoa siitä kuinka sitä voi soveltaa toimintaan ja omaan elämään. Mistä palveluista voi esimerkiksi saada apua. Tiedolla ei ole merkitystä, jos nuori ei tiedä mitä sille tehdään ja miten se liittyy nuoreen juuri sillä hetkellä. Tiedon saamisen tulee siis olla jollain tavalla ajankohtainen nuoren sen hetkiseen tilanteeseen. (Aho ym. 2008, 35). Aikuisten tehtävänä on myös kertoa riskeistä, joita seksiin liittyy sekä niistä asioista joilla riskejä voidaan välttää. Nuoren tulee saada myös tietoa siitä kuinka seksuaalista tyydytystä, onnellisuutta ja tasapainoisia asioita voi turvallisesti kokeilla, seksuaalisuuden luonnollisuudesta. Tiedon, jonka nuoret saavat tulee olla heidän ymmärrettävissään. Neuvonta, ehkäisyvälineet ja seksuaaliterveydenhoitoon tarkoitettuja lääkkeitä pitää olla nuorten saatavilla. Aikuisten tehtävä on kertoa nuorille heidän seksuaalioikeuksistaan. (Väestöliitto 2013).

Jokaisen nuoren oikeuksiin kuuluu myös, että jokainen saa suojella itseään ja tulla suojelluksi raskauksilta, sukupuolitaudeilta, HIV:ltä ja hyväksikäytöiltä. Seksuaalisuuden takia ei saa kenenkään terveys vaarantua, eikä ketään saa painostaa seksiin liittyvissä asioissa. Aikuisien tehtävä on tarjota nuorelle neuvontaa ja tiedotettava siitä. Heidän täytyy myös taistella häiriintyneiden halua käyttää lapsia tai nuoria seksuaalisesti hyväksi. Jokaisella nuorella on myös oikeus luottamukselliseen, korkeatasoiseen seksuaaliterveydenhuoltoon johon nuorella on varaa ja jota tehdään molemminpuolisella kunnioituksella. Palveluiden tulee olla nopeasti saatavilla ja niiden tulee olla nuoria kunnioittavia. Seksuaaliterveyspalveluiden tulee lähteä nuorten tarpeista, sen on oltava luottamuksellinen, ettei kukaan saa tietää käynnin syytä. Kaikilla alueilla seksuaaliterveyspalveluiden tulee olla laadullisesti tasa-arvoisia. Nuorella on myös oikeus osallistua ohjelmien suunnitteluun ja vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin seksuaali- ja lisääntymisterveysasioissa sekä oikeus vaikuttaa seksuaaliterveys palveluiden suunnittelussa. (Väestöliitto 2013).

3 SEKSUAALISUUDEN MONINAISUUS

Murrosikä on yksi nuoruuden vaihe, jossa nuori saattaa kokea ristiriitaa omasta kehostaan ja tunteistaan. Nuori on oppinut millaista tyttönä tai poikana olo on, alkaa epävarmuus ja itsenäistymisen tarve sekä kasvu aikuisuuteen. Seksuaalisuudesta tulee kehon ja tunteiden myllerryksen ansiosta henkilökohtaista. Nuoren seksuaalinen identiteetti hakee suuntaa ja nuori saattaa kokeilla erilaisia seksuaalisia suuntautumisia. Homo- ja biseksuaaliset tunteet ovat nuorille tavallisia. Jos nuorella on paljon tietoa lapsuuden rajattomuudesta, seksuaalisuuden kehityksestä, monimuotoisuudesta ja seksuaalisen identiteetin rikkaudesta, pelästyy nuori omia tunteitaan vähemmän. Jotta nuoresta tulee ehyt aikuinen, pitää hänen tuntea, että hänet hyväksytään ja että hän on hyvä juuri sellaisena kuin on. (Aho ym. 2008, 14–15). Moninaisuuden löytäminen itsestä ja toisista on tärkeää. Itsensä rakastaminen auttaa ihmistä löytämään muita ihmisiä. (Kellomäki 2010, 20).

Useat nuoret kiihottuvat ja rakastuvat oman sukupuolen edustajiin, koska oma sukupuoli koetaan turvalliseksi. Kuitenkin ihastumisen kohteet vaihtuvat ja mukaan voi tulla myös vastakkainen sukupuoli. Seksuaalista mielihyvää voivat tuottaa kaikki ihmiset, asiat ja tilanteet ja tämä voi saada nuoren pohtimaan omaa seksuaalista suuntautumista. Jokaisen oma asia on se mistä seksuaalista mielihyvää saa. Suomessa sallitaan oman seksuaalisuuden ilmaisu tavalla jonka parhaaksi näkee, kunhan se ei loukkaa tai vahingoita ketään. Ei ole merkitystä sillä kohdistuuko tunteet ja kiinnostukset eriin sukupuoleen vai samaan, tunne- elämä ei tästä eroa. (Väestöliitto 2013)

3.1 Homoseksuaalisuuden historiaa

Kauan aikaa ympäri maailmaa ovat miehet ja naiset tunteneet emotionaalista sekä fyysisen läheisyyden halua samaan sukupuoleen. 1700 eKr. Gilgames- eepos on kertonut kuninkaasta joka on kohdannut villimiehen ja oppinut rakastamaan tätä kuin vaimoan. Joissakin kulttuureissa homoseksuaalisuutta on pidetty hyväksytyinä ja jopa kunnioittavina, kun taas joissakin muissa kulttuureissa niiden on katsottu tuomit-

taviksi, syntisiksi ja moraalittomiksi. Homoseksuaalisuutta on pidetty sairautena ja se on ollut kiellettyä laissa. Homoseksuaalisuus ei ole enää rikos monissa Euroopan maissa, Kanadassa, Australiassa, Uudessa-Seelannissa ja Etelä-Afrikassa. Rekisteröity suhde ja avioliitto ovat sallittuja joissakin maissa sekä homoseksuaalien syrjintää vastaan on säädetty lakejakin. (Aldrich (toim.) 2006, 7-8). Suomessa on ollut sallittua rekisteröidä homoliitto vuodesta 2002. (Ihmisoikeudet 2010.)

1869 vuonna homoseksuaalisuudesta tuli sana, jonka unkarilainen lääkäri kreikkalais-latinaksi keksi. Se omaksuttiin samaa sukupuolta kohdistuvan seksuaalisuuden nimeksi. Homoseksuaalisuus nimitys merkitsi sosiaalisen luokan ja identiteetin muodostumista. Homoseksuaalien aika oli 1870–1940 vuosina. Homot ja lesbot toimivat aktiivisesti ja seksuaalisuuden moninaisuus näkyi lehdissä ja kirjoissa uudella tavalla, vaikka homoseksuaalisuuden vastaisia järjestöjä perustettiin samaan aikaan. Saksassa perustettiin WhK järjestö vuonna 1897, joka ryhtyi kertomaan homoseksuaalisuudesta vähentääkseen ennakkoluuloja. Saksassa oli laki joka määräsi, että homoseksuaalisen suhteen aloittanut mies voitiin laittaa vankilaan, WhK keräsi adressia, jolla laki pykälää yritettiin saada poistumaan. 1920-luvulla tuli myös muita järjestöjä, joiden tarkoitus oli edistää homoseksuaalisia kulttuureita. (Aldrich (toim.) 2006, 11 & 167–176).

Vuonna 1948 laadittiin Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuksien julistus, jonka mukaan kaikki ovat tasa-arvoisia rodun, värin, sukupuolen, kielen ja uskonnon sekä muiden erotusten mukaan. Vanhoja asenteita ei kuitenkaan saatu julistuksen avulla muuttumaan ja seksuaalisen suuntautumisen katsottiin sisältävän ongelmia. Homo ja lesbo sanat tulivat vasta 1960-luvulla. Valtiot eivät puuttuneet seksuaalisuuteen tai moraaliin, jos niitä ilmaistiin suljetuissa tiloissa. 1950-luvulla ydinperhe oli ihannoitu ja vallitseva sosiaalinen malli, tämä perustui avioliittoon ja sukupuolten väliseen jakoon. Tuolloin homokammo voimistui. Järjestöjen mukaan homoseksuaalinen syrjintä johtui 1950–1960 -luvuilla tietämättömyydestä, virheellisistä tiedoista ja väärinkäsityksistä. Näiden syrjintään johtavien asioiden takia järjestöiden tavoitteena oli saada muut tietämään homoseksuaalien kunnioittavan sosiaalisia arvoja ja toimivan niiden mukaan. Tavoitteeseen yritettiin päästä julkaisemalla lehdissä homoseksuaalisuutta tutkivien tutkimuksien tuloksia ja tätä kautta saada ihmisten tietoon se, että vaikka homoseksuaaleilla oli oma elämäntyylinsä he olivat kuitenkin tavallisia ihmisiä, kansalaisia ja

moraalisesti kunniallisia. 1980-luvun alussa homoseksuaalisuuden kasvun pysäytti AIDSin leviäminen. Kuitenkin 1990-luvulla homoseksuaalisuus alkoi taas nousta esiin. Homoseksuaalit kuitenkin tiesivät turvaseksistä tuolloin enemmän, joten seksuaalisesta nautinnosta tuli taas osa homojen sosiaalista elämää. (Aldrich (toim.) 2006, 200–226 & 338).

3.2 Homoseksuaalisuus

Homoseksuaalisuutta ei voi määritellä vain yhdellä tavalla, vaan homoseksuaali yleensä kokee eroottista kiinnostusta aikuisena samaan sukupuoleen. Biseksuaali taas kokee kiinnostusta kumpaankin sukupuoleen, kun taas heteroseksuaali vain omaan sukupuoleen. Seksuaalisuus ei kuitenkaan ole niin yksiselitteistä, vaan siihen liittyy useita osatekijöitä. Seksuaalinen identiteetti tarkoittaa sitä millaiseksi ihminen itsensä kokee, hetero-, bi- tai homoseksuaaliksi. Fantasiat ja seksuaalinen käyttäytyminen voivat kohdistua silti omaan tai toiseen sukupuoleen, vaikka henkilö kokisi olevansa hetero-, bi- tai homoseksuaali. Homoseksuaalisuus saatetaan joskus sekoittaa transseksuaalisuuteen ja transvestismiin. Transseksuaali kokee siis olevansa eriä sukupuolta kuin biologisesti oikeasti on, tällainen ihminen saattaa miettiä sukupuoltenvaihdosleikkausta. Transvetisti kiihottuu seksuaalisesti toisen sukupuolen vaatteisiin pukeutumalla. Transvetisti voi olla hetero-, bi-, tai homoseksuaali. (Puonti 2004, 13–15).

Näkemykseen siitä kuinka homoseksuaalisuus syntyy on pääsääntöisesti kolme eri kantaa. Yksi näkemys on, että biologiset tekijät vaikuttavat, kuten hormonit, geenit, sekä aivojen rakenne. Tämän näkemyksen mukaan on ajateltu kymmenen vuotta sitten, mutta nykyään siihen ei enää niin uskota. Psykologit ovat aikaisemmin asian nähneet siten, että ympäristö tekijät vaikuttavat, kuten ihmissuhteet, traumat sekä kulttuurin vaikutus. Tämä on ollut niin sanottu toinen näkemys homoseksuaalisuudelle. Kolmantena näkemyksenä on, että biologiset tekijät saattavat altistaa kehityksen mutta ympäristötekijät määräävät viimeisenä sen. (Puonti 2004, 52)

Seksuaaliselle kehitykselle murrosikä on todella merkittävä aika. Nuori sovittaa tällöin yhteen omat yksilölliset tuntemuksensa, kotoa tulleet asenteet, kaveripiirin normit ja eri tiedot joita on saanut. Seksuaalisen persoonallisuuden ja sosiaaliseen identiteettiin kehittymiseen vaikuttavat eri sukupolvet, uskonnot ja eri alueet. Murrosiän jälkeinen aika on monelle homoseksuaalille haasteellinen elämän vaihe. Ympäristö kertoo, että tunteita herättävän kohteen pitäisi olla eriä sukupuolta mutta eroottisen ja romanttisen kiinnostuksen kohde on samaa sukupuolta kuin itse on. Tällöin voi tulla häpeän leima ja nuori joutuu etsimään oman ratkaisun tilanteessa. Jotkut löytävät samoin ajattelevan ystävän jonka avulla voi tutustua tunteisiinsa ja tarpeisiinsa. Olo saattaa helpottua kun tietää, että maailmassa on muitakin samankaltaisia ihmisiä kuin itse on. Moni jää kuitenkin yksin tunteidensa kanssa. (Tuovinen ym. 2011, 17–19 & 197).

Nuoret ovat usein hämillään kehonsa muutoksista, eivätkä he halua erottua muista. Tulisi olla samanlainen kuin muut ikätoverit ovat, esimerkiksi vaatetukseltaan ja ulkonäöltään. Ihmisen tärkeimpiä tarpeita on toisten hyväksyntä ja myönteinen itsetunto. Median erimuodoissa puhutaan enemmän ja avoimien mielin seksuaalisuudesta kuin aikaisemmin, seksuaalisuuteen ja seksiin liittyvää tietoa, mainoksia ja keskusteluita on tarjolla paljon. Sen myötä tulee mahdollisuus puhua asioista avoimemmin. Puhuminen ja omien rajojen vetäminen seksuaalisuudesta on aikuisillekin joskus haaste, joten ei ihme jos se on samoin myös nuorille. (Aho ym. 2008, 37). Homoseksuaaleille tunteidensa kertomisesta ja hyväksymisestä on tullut helpompaa viime aikoina television ja muun median ansiosta. (Tuovinen ym. 2011, 17). Seksuaalisuuden moninaisuudesta on todellakin tullut todella näkyvää ja sen asian koen todella tärkeäksi. Nuoret voivat samaistua ja tuntea, etteivät ole asian kanssa yksin. Muistan kun Salatuissa Elämissä Kallen homoseksuaalisuus paljastua ja lehdet pohtivat onko se sopivaa näytettävää nuorten ohjelmassa. Miksi ei olisi? Nykyään kuitenkin homoseksuaalisuutta näkee todella useassa telkkari ohjelmassa sekä julkisuuden henkilöistä moni on homoseksuaali, niin kuin jo aikaisemmin mainitsin. Homoseksuaalisuus on mielestäni rikkaus, joka tekee meistä hienon ja erilaisen yhteiskunnan.

Homoseksuaalisuuden uskotaan miehillä kestävän aikuisuuteen, tosin he saattavat seurustella ja avioitua naisen kanssa. Miehet kuitenkin usein ovat tietoisia homoseksuaalisuudesta ja sen tuomista tunteista. Osa kuitenkin saattaa hakeutua myöhemmin homoseksuaalisiin suhteisiin. Naisilla taas nähdään, ettei välttämättä ole ollut

homoseksuaalisia tuntemuksia nuoruudessa, mutta yhden tai usean heteroseksuaalisen suhteen jälkeen rakastuu naiseen ja muodostaa parisuhteen. Homoseksuaaleilla on vähemmistöasema ja nämä näkyvät ennakkoluuloina ja voimakkaina asenteina. Homoseksuaalit saattavat kokea traumatisoitumista, hylkäämisiä, epäkunnioittavaa kohtelua sekä niiden pelkoa. (Tuovinen ym. 2011, 18 & 149).

”Voisin tiivistää nuoruusaikani yhteen sanaan: erilainen. Muistan tunteen hyvin voimakkaasti. Minulla oli ystäviä, kavereita ja harrastuksia. Päällisin puolin elämäni näytti samalta kuin muidenkin. Mutta se tunne – se oli jotain sanoin kuvaamatonta. Pohdin itseäni pitkään ja hartaasti. Muistan ajan, jolloin minulla oli suuria vaikeuksia itseni hyväksymisessä. Oli myös aika, jolloin en kyennyt hyväksymään itseäni sellaisena kuin olen. Yritin itsemurhaa useammin kuin keran. En voinut sietää sitä ihmistä, joka katsoi minua peilistä. En myöskään kyennyt löytämään syytä inholleni. Oli todella häkellyttävää vain vihata itseään suuresti, tietämättä miksi. Nuoruus vaihtui täysi-ikäisyydeksi, mutta itseni ihmetteleminen ei loppunut. Aikuisiällä alkoivat myös muutamat seurustelusuhteet miesten kanssa. Niistä ei tullut mitään. Koko ajan mielessäni toistui ajatus: tämä ei ole sitä, mitä haluan. Totesin, etten voi enää jatkaa tällä tavoin. Olisi pakko saada selville, miten voisin saavuttaa sisäisen rauhan, onnellisuuden ja tasapainon. En edes muista, kuinka lopulta tajusin olevani homoseksuaali.” (Korpela, Kellomäki 2010, 65).

Tällä tavoin Korpela Anna-Maija kirjoittaa omasta kokemuksestaan nuoruudessa olla homoseksuaali. Jos nuori on yrittänyt useita kertoja tehdä itsemurhaa, kuinka asialle ei ole yritetty löytää ratkaisua, auttaa Korpelaa löytämään asia joka tuntui niin oudolta. Seksuaalivähemmistöön kuulumisen määrittelee ihmistä vahvasti. Koska homoseksuaalisuus on ihmiselle hyvin tärkeää, ei ole samantekevää kuinka homoseksuaaleihin suhtaudutaan. Suhtautuminen määrittelee sitä, että miltä tuntuu olla homoseksuaali. Seksuaalisuus on kuitenkin vain yksi osa ihmisyyttä ja elämää. (Lehto, Kovero 2010, 321).

3.3 Hyväksyminen

”Kyllä! Sinä olet homo! Hinttari! Fägäri! B-rapun poika! Ei, älä vedä hartioita korviin vaan kannan itsesi ylväästi. Häpeä on niin ysikyt -lukua. Se mikä tänään tuntuu ylivoimaiselta ja mahdottomalta, on huomenna itsestään selvää. Jos ja kun tulet kaapista, tule rytinällä. Karmit kaulassa.” (Kellomäki 2010, 31).

Kaikille ihmisille itsensä hyväksyminen on tärkeää, sellaisenaan kuin on. Homouden ei pitäisi olla häpeä. Häpeää voivat aiheuttaa syrjiäjät, ahdistelijat ja kiusaajat. Kaikilla ihmisillä on kuitenkin oikeus kasvaa omaksi itsekseen. Homoseksuaaleille voidaan sanoa, että hän on vääränlainen, mutta asia ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Kaikki ovat hyviä juuri sellaisenaan kuin on. (Kellomäki 2010, 11).

Homoseksuaaleille oman seksuaalisuuden paljastaminen voi olla vaikeaa. Joissakin tapauksissa, joissa vähemmistö edustajaa ei voi tunnistaa voi ulostulon prosessi olla jatkuvaa. Uusissa tilanteissa homo- ja biseksuaali joutuu miettimään antaako muiden ihmisten leimata itsensä heteroseksuaaliksi. Ihmiset joutuvat itse miettimään koska ja miten rikkoa muiden heteroseksuaalisen olettamus. Homo- ja biseksuaalit saattavat joutua kuuntelemaan vähättelevää, vitsailevaa tai jopa aggressiivista puhetta homoista. Tämä saattaa lisätä ulkopuolisuuden tunnetta. Heteronormatiivisuus asettaa heteroseksuaalisuuden ainoaksi oikeaksi seksuaalisuudeksi, siinä korostetaan sukupuolten eroja ja yksiselitteisyyttä. Muut seksuaalisuudet kielletään tai niitä pidetään huonompina kuin heteroseksuaalisuutta, vaikka se ei sopsikaan kaikkien henkiseen rakenteeseen. (Tuovinen ym. 2011, 22 & 331). Tässä on todellakin suuri syy siihen miksi nuorten kanssa työskentelevien arvomaailman täytyy suvaita erilaisuutta, aikuisten puheet voivat saada ison haavan nuoreen. Homoseksuaalisuuden paljastaminen voi tuntua helpottavalta, usein ihmiset kuitenkin hyväksyy lähimmäisensä. (Kellomäki 2010, 79). Nykypäivänä homoseksuaalisuus on todellakin yleistä, nuoren voi olla silti todella vaikeaa hyväksyä itsensä. Tukea itsensä hyväksymiseen antaa varmastikin juuri kavereiden ja ystävien hyväksyntä. Myös perheen hyväksymisen merkitys on suuri.

Vanhemmat voivat järkyttyä lapsensa homo- tai biseksuaalisuudesta. Se saattaa aiheuttaa monenlaisia tunteita, kuten surua, pettymystä, vihaa ja pelkoa. Se voi kuitenkin olla myös helpottuneisuutta, vanhemmat saavat tietää lapsestaan enemmän ja tutustua uudelleen hänen todelliseen elämäänsä. Homo-, bi- ja transseksuaalit voivat olla tasapainoisia ja onnellisia ihmisiä. (Tuovinen ym. 2011, 27–31). Blomberg oli keskustellut vanhempiansa kanssa, jotka olivat kertoneet rakastavan tytärtään. Kuitenkin kun Blomberg oli sanonut olevansa lesbo, oli äiti lähtenyt itkemään ja isä todennut, ettei tyttö voi nuoresta iästään johtuen tietää sellaista asiaa. Äiti oli pohtinut jälkepäin, oliko hän tehnyt jotain väärin. Blombergin valtasi tunne, jossa hän oli

jokin inhottava olento. (Kellomäki 2010, 94). Tässä tapauksessa juuri vanhemmat olivat kokeneet erilaisia tunteita.

Internetissä on pyörinyt isän lähettämä kirje pojallensa. Isä on aikaisemmin kuullut poikansa keskustelevan kaverinsa kanssa. Vaikka kaikki tämä on tapahtunut Amerikassa, haluan silti näyttää kirjeen sisällön, kirje on suomennettu alkuperäisestä. Jokaisen vanhemman tulisi suhtautua asioihin samalla tavalla kuin kyseinen isä teki.

”Nate,

Kuulin viime yönä Miken kanssa käymäsi keskustelun, jossa kerroit suunnitelmastasi tulla kaapista ja kertoa minulle totuus. Ainoa asia, jota sinun täytyy suunnitella on se, että tuot koulusta tullessasi kaupasta leipää ja appelsiinimehua. Olen tiennyt sinun olevan homo siitä lähtien, kun olit 6-vuotias, ja olen rakastanut sinua siitä hetkestä lähtien, kun synnyit.

Isä

PS. Äitisi ja minun mielestä sinä ja Mike olette söpö pariskunta” (Räsänen 2013).

On vaikeaa arvostaa omia saavutuksiaan, jos kukaan muukaan ei niitä arvosta. Nuoren on myös vaikeaa arvostaa itseään, jos häneen kohdistuvat asenteet kertovat, että nuori on täysin kyvytön, hyödytön ja tarpeeton. Tällaiset asenteet vaikuttavat siihen voiko nuori kokea olevansa tarpeellinen muille, saavansa toisille jotain hyvää, hyödyllistä tai iloa aikaan. Tällöin nuoren itseluottamus saattaa heikentyä. Muiden ihmisten hyväksyntä on nuorelle todella tärkeää. (Lesojeff ym. 2013, 33). Kirkko ei hyväksy homoseksuaalisuutta, mutta kirkosta voi erota. Omasta elämästä eroaminen on suhteellisen vaikeaa. Ystävät ja naapurit voi valita, perheessä täytyy kuitenkin elää, sukua sietää ja koulussa käydä. Vanhemmilta ja sisaruksilta sekä omalta suvulta ja opettajilta vaaditaan suvaitsevaisuutta. Kun sydän menee kerran rikki, niin se on aina rikki. (Kellomäki 2010, 9). Jos homoseksuaali yrittää kääntää omia tunteitaan, kuuntelee muiden inhottavia puheita, luovuttaa ja antaa periksi, saattaa hän olla kokematta rakkautta, ystävyyttä, arvostusta, kunnioitusta, läheisyyttä, sukulaisuutta ja perheenjäsenyyttä. Homoseksuaalia ei hyljeksitä, jos hän ei hyljeksi itseään vaan arvostaa itseään. (Kellomäki 2010, 54).

”Miksi taivas ei ole mustavalkoinen
mitä niityllä miettii mehiläinen
miksi jokainen kukka on erilainen

niin erilainen, silti samanlainen

mikä mehiläisen pistää surraamaan
mikä kukasta kukkaan kuljettaa
kuka yksin nyt tahtoisi ollakaan
antaa kaikkien kukkien kukkia vaan

Se on aivan sama hetero vai homo
Se on aivan sama hetero vai homo
jokainen on sydämesä pomo
ja jokainen on vähän homo

lääkäri, maalari, kirvesmies
lastentarhantätikin on kukaties
arvatenkin hämähäkkimies
ja urheilusankari otsa hies

kaikki voivat olla ittestänsä ylpeitä
ei kenenkään pitäisi pelätä
sillä avaruudesta käsin nähtynä
me olemme kaikki vain ihmisiä”
(Jukka Takalo 2013).

Mielestäni nämä Takalon laulun sanat ovat todellakin hyviä kertomaan siitä, että olemme jokainen aivan samanlaisia ihmisiä. Eikä siihen vaikuta mitä seksuaalista suuntautumista edustaa.

3.4 Seksuaalisuudesta puhuminen

Seksuaalisuudesta puhumisen tulisi olla luontevaa. Sanojen, joita tilanteissa käytetään, tulisi olla itselle sopivia käyttösanoja. Puhumista voi helpottaa opettelemalla käyttämään samoja käsitteitä kuin nuoret käyttävät, mutta jos nuorten käyttämät sanat ovat itselle outoja pitää puheen silti olla nuorten ymmärrettävissä. Ikä- ja kehitystaso on otettava huomioon seksuaalisuudesta puhuttaessa. Nuoren kanssa puhuttaessa on hyvä kertoa riskeistä ja mitä asioista seuraa, ei vain pelotella riskeillä. On tärkeää mitä tietoa annetaan, mihin se perustuu, kuinka luotettavaa ja tuoretta se on. (Aho ym. 2008, 42–44).

Stefan Wallin uskoo ja toivoo, että yhteiskunnassa on menty parempaan suuntaan seksuaalivähemmistöjä puhuttaessa mutta asenteiden suhteen yhteiskunnalla on kuitenkin vielä tekemistä.

”Uskon ja toivon, että olemme menneet viime vuosina parempaan suuntaan. Seksuaalinen suuntautuminen on jokaisen yksityisasia, eikä sitä pidä eikä voidakaan kyseenalaistaa. Lainsäädäntö, siis poliittinen tahto, on tässä hyvin selkeä. Tekemistä riittää kuitenkin vielä arjessa asennekasvatuspuolella, varsinkin työelämässä ja kouluissa. Loukkaava nimittely ja ns. ”homottelu” eivät kuulu enää tähän päivään.” (Wallin & Jokinen (toim.) 2009, 171).

Wallin sanoja lukiessa huomaa, että nuorisotyöntekijöillä voi olla myös todella suuri asema vaikuttaa nuorten asenteisiin. Nuoret tulevat yleensä nuorisotyöntekijöiden juttusille omasta vapaasta tahdostaan, viettävät aikaa paikoissa joissa opettajia ja vanhempia ei ole läsnä. He voivat myös tarttua kunnolla ”homotteluihin” ja muihin seksuaalisiin olettamuksiin.

4 KASVATTAMINEN JA ARVOT

Kasvatus tarkoittaa lapsille ja nuorille heihin itseensä vaikuttavaa toimintaa. Se on jollain tasolla samaa kuin opettaminen, mutta ei kuitenkaan aivan sama asia. Kasvatus sisältää opettamisen, siihen kuuluu olennaisesti tukeminen, auttaminen, huolenpito, oikean ja väärän opettaminen, ymmärtäminen, yhdessäolo sekä läsnäolo. (Nivala 2010).

Kasvattajia ovat kaikki aikuiset, lapset ja nuoret ovat kasvatustoiminnan kohteita. Aikuiset määritellään kasvattajiksi, koska he ovat vanhempia, kokeneempia sekä voivat käyttää enemmän valtaa. Lapsille ja nuorille kasvattajina toimivat myös heidän kavereinsa ja sisaruksensa, ikätoverit. Yhdessä tekemällä ja toimimalla kasvattaa itseään ja toisten kokemuksista ja virheistä oppii. Nuoret kertovat kasvattajina toimivan median, koulun, idolit ja esikuvat, uudet tilanteet sekä kokemukset. Nuorten mielestä kasvattajien kirjo on siis laaja. Kodin ja koulun ulkopuolella kasvattajien merkitys lisääntyy, kun lapsen toiminta ympäristöt ovat laajemmat vapaa-ajan takia. Vapaa-ajan ohjaajasta voi tulla todella tärkeä kasvattaja jos hän saa rakennettua lapsen tai nuoren

kanssa luottamuksellisen suhteen, se taas edellyttää, että vapaa-ajan ohjaajalla on jatkuva ohjaussuhde kasvatettavaan. (Nivala 2010). Tähän voisi taas yhdistää myös nuorisotyöntekijät. Osalle lapsista ja nuorista juuri he ovat niitä aikuisia, joiden läsnä olo ei ole ahdistavaa. Nuorisotyöntekijät saattavat jutella normaaleista päivän asioista, mutta juuri tällä he rakentavat ja ylläpitävät kasvatus suhdettaan nuoreen. Nuoret voivat kokea tämän lopputuloksena nuorisotyöntekijän luotettavaksi aikuiseksi ja uskaltautua puhumaan vaikeammistakin asioista.

Kasvattajan tulee olla läsnä ja käytettävissä ja hänellä tulee olla halu viettää aikaa lasten ja nuorten kanssa sekä hänen luokseen voi mennä. Hän huolehtii ja antaa tukea sekä apuaan. Hyvän kasvattajan tulee osata kuunnella ja pyrkiä ymmärtämään tämän päivän lapsia ja nuoria. Kasvattajalla täytyy myös olla halu oppia tuntemaan lapsi tai nuori juuri yksilönä. Lapsi tai nuori täytyy tuntea. Hyvä kasvattaja osaa neuvoa, opastaa ja tarjota tukeaan asioiden oppimisessa. Kasvattaja on jollain tavalla elämän tärkeiden asioiden opettaja. Kasvattajaan tulee aina voida luottaa. Kasvattaja näkee ja huomio lapsen tai nuoren aina kokonaisena. Viimeisenä hyvä kasvattaja ei käytä väkivaltaa, väkivalta ei tehosta kasvatusta vaan se vahingoittaa. (Nivala 2010).

Eettisyyskasvatuksen lähtökohtana on nuoren persoonallisuuden kehittyminen siten, että hänestä tulee vastuullinen ihminen. Sillä tarkoitetaan, että nuori elää elämää, jolla on tarkoitus ja sen tarkoituksena on yhteisen hyvän edistäminen. Tällä tavoin nuoren elämästä tulee sellainen, että hän voi kokea elävänsä arvokasta ja hyvää elämää. Kasvatuksessa on yleensä kaksi osapuolta, aikuinen, jonka tarkoituksena on vaikuttaa jollain tavalla nuoreen sekä nuori, johon aikuinen yrittää vaikuttaa. Eli aikuinen yrittää vaikuttaa asiaan, jota toivoo nuorella tapahtuvan. Kasvattaja ei voi kyseenalaistaa kaikkea sitä mitä nuorella tapahtuu ilman minkäänlaista toimintaa tai vaikuttaa tapahtumien kulkuun. (Lesojeff, Tervehauta, Purjo & Videnoja 2013, 12–13). Kasvatus ei lähde vain kotoa, vaan kasvattaja on ihminen joka kohtaa nuoren ja vaikuttaa häneen. Kotikasvatus on asia erikseen.

Eettisessä kasvatuksessa on monenlaisia tapoja. Ensimmäinen ja ehkä vanhin tapa on, että on opetettu tiettyjen arvoja ja normia ilman, että niitä olisi pohdittu tai perusteltu tarkemmin. Sellaisia eettisiä periaatteita ja arvoja on, joista erin kulttuurin edustajat ovat samaa mieltä, jos vain on järkevästi ja vakavasti asioita käsittelevä ihmi-

nen. Tiettyjen arvojen ja normien omaksumien tekee yhteiskuntaan sijoittumisen helpommaksi. Tällaisia arvoja on siksi syytä jakaa uusille sukupolville. Toisena eettinen kasvatus voi tukea luonnollista moraalikehitystä. Ihmisten tulisi välittää ja kantaa huolta itsestään, läheisistään sekä toisista ihmisistä. Luonnosta, maailmasta, unelmista ja periaatteista. Kolmantena tapana on, ettei valmiiden arvojen ja normien välittämistä ei tulisi tapahtua. Yksilö osaa itse valita arvonsa. Viimeisenä tapana on, että jos arvoja kuitenkin jaetaan, tulee ne aina perustella. Keskustelu muiden kanssa, omien arvojen peilaaminen toisten arvoihin ja yhteiseen lopputulokseen tuleminen on tärkeää. Tueksi tarvitaan tietoa ja käsitteitä, näiden avulla keskustelusta tulee selkeämpää. (Oulun Yliopisto 2002).

Kasvattajalla tulee olla luja halu kasvatusvastuuseen ja vastuullisena kasvattajana toimimiseen. Kasvattamisessa tärkeää on tahto ja kyky. Taidot tulevat kokemuksen myötä ja kokeileminen, onnistuminen sekä epäonnistuminen kehittävät kasvattajaa. Kasvattajalla tulee olla kyky nuoren kohtaamiseen, kuuntelemiseen ja todesta ottamiseen. Kasvattamisesta tulee helpompaa, jos kasvattaja välittää aidosti nuoren elämästä. Aikuisten asennoitumisen takia saattaa nuori jopa syrjäytyä. Nuoren auttaminen ja tukeminen kohti vastuullista ihmisyyttä, henkisyttä, eettisyyttä ja tarkoituksellista elämää on kasvattamisen lähtökohta. (Lesojeff ym. 2013, 15 & 88). Vanhemmat ovat ensisijaisia seksuaalikasvattajia. Nuoren voi kuitenkin olla haastavaa keskustella seksuaalisuuteen liittyvistä asioista vanhempien kanssa, eikä nuori halua välttämättä nähdä vanhempiaan seksuaalisina ihmisinä. (Aho ym. 2008, 51).

Jokainen ihminen on erilainen, erityisihminen. Se tekee meistä kuitenkin niin samantaisia. Jokainen on ainutkertainen ja ainutlaatuinen. Viktor E. Frankl 2007 ilmaisee asian siten, että olemme yksilöllisesti epätäydellisiä ja sen takia välttämättömiä sekä korvaamattomia. Epätäydellisyys ja korvaamattomuus ovat toinen toisillemme lähtökohta toistemme erilaisuuden hyväksymisessä. Jotta me olisimme täydellisiä niin, tarvitsemme siihen toisia ihmisiä. Ihmisestä tulee ihminen kun on tekemisissä toisten ihmisten kanssa. Kasvatuksessa tämä on tärkeää, koska lapsia ja nuoria tulee kunnioittaa ja heihin tulee suhtautua avoimesti. Kasvattajat kohtaavat lapsia ja nuoria sen ikäisinä, että on tärkeää huomioida heidät persoonina. Kasvatuksessa tärkeää on kunnioitus, rakkaus ja arvostus. Kasvattajan tulee tiedostaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on valmiudet kasvaa yhteisön ainutkertaiseksi ja ainutlaatuiseksi jäse-

neksi. Asenteilla on tässä suuri merkitys, toimiipa kasvattaja missä vain. Kasvattajan on kannettava vastuuta omista asenteistaan sekä nuorten vertaissuhteissa esiin tulevista asenteista. On tärkeää, että kasvattamisen lähtökohdaksi otetaan nuoren oma persoona ja jolla on potentiaalia tulla kokonaiseksi persoonallisuudeksi. (Lesojeff ym. 2013, 16–19).

Kunnioittavalla suhteutumisella nuoriin kasvattaja saa itse nuorilta kunnioituksen ja tarvitsemansa arvovallan. Pelkän valta-aseman avulla on turha yrittää saavuttaa nuorten kunnioitusta itseään kohtaan. Kasvattajan tehtävä on välittää nuorelle jotain sellaista, jota voidaan pitää arvokkaana. Kasvatettavan ja kasvattajan suhteen tulee olla ymmärrettävää. Kasvattajan tehtävä on auttaa nuorta löytämään oma polku, jota kulkea. Valinnan vapaus ja vastuu on aina nuorella itsellään, kasvattaja yrittää rohkaista ja kannustaa nuorta kohtaamaan muita arvostavasti ja kunnioittavasti. (Lesojeff ym. 2013, 23 & 52–53).

Kasvattaja voi yrittää laajentaa nuorten arvomaailmaa vaikuttamalla esiin tuleviin nuorten negatiivisiin arvoihin. Tällä kasvattaja voi tähdätä siihen, että nuorten vääristyneisyys oikenee, sekavuus selkeytyy ja yksipuolisuus täydentyy sekä yrittää saavuttaa tällä sitä, että nuoren arvomaailmaan tulisi jotain uutta, jotain mikä on aikaisemmin puuttunut kokonaan. Jos nuori ymmärtää laajemmin arvoja, sitä helpompaa hänen on kohdata elämän eri tilanteita. Jokaisen ihmisen ihmisarvoa tulee kunnioittaa, myös nuoren. (Lesojeff ym. 2013, 40 & 61). Engeströmin mukaan arvot ovat ihmisen käsityksiä ja uskomuksia, joiden toivotaan liittyvän lopputuloksiin tai käyttäytymiseen. (Pirttilä-Backman, Ahokas, Myyry & Lähteenoja (toim.) 2005, 325).

Puhuttaessa on hyvä ottaa seksuaalisuus huomioon. Kertoa elämän tilanteen vaikutuksista sekä painottaa siihen, että yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta ja kehon koskemattomuutta on kunnioitettava. Kasvattajan on hyvä pohtia aluksi omaa arvomaailmaansa. Kasvattajan tulisi ottaa seksuaalisuudesta puhuttaessa erilaisia keinoja ja ajatuksia avukseen kohdatessaan erilaisia sukupuoliä ja seksuaalisia suuntautumisia. Koskaan ei saa olettaa, puhu vain omasta puolesta, kokemukset eivät ole tietoa. Kasvattajan on hyvä etsiä ja olla valmis vastaanottamaan uutta tietoa. Tunteille ja ajatuksille on annettava tilaa. Tulee olla nöyrä, vaikka jokin asia vaikuttaisi kas-

vattajasta epätodelliselta, on se kasvatettavalle tosi. Täytyy myös muistaa, että yleistäminen voi olla vaarallista. (Bildjuschkin ym. 2012, 30 & 69–70).

Nuorta tulee tukea tilanteissa, joihin hän kokee tarvitsevansa apua. Koskaan ei saa toista ihmistä leimata. Kasvattaja ei voi tietää paremmin nuoren elämästä kuin nuori itse, eikä hän myöskään voi olettaa, että nuori käyttäytyy sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen tai kokemusten vuoksi juuri tietyllä tavalla. Kasvattajan tulee myös nähdä nuoren hyvät puolet ja vahvuudet. Jokainen ihminen on vastuussa omista valinnoistaan, niin myös nuori. Nuoren täytyy antaa itse tehdä valintansa. Nuorelle voi kuitenkin kertoa eri valintojen tuomista näkökulmista. Nuoren eteenpäin ohjaamiseen tarvitaan taitoa, joskus kuitenkin täytyy myöntää, ettei tuesta ole nuorelle hyötyä, koska nuorella voi olla elämäntilanteita mitkä vaikuttavat nuoren sen hetkiseen elämään ja sitoutumiseen. (Bildjuschkin ym. 2012, 126–127).

4.1 Kasvatuksen 11 normia

Itse koen, että jos pohditaan juuri seksuaalisuuden kohtaamista niin normeilla 7 ja 9.

1. Kasvatuksessa on otettava huomioon inhimillinen suuntautuminen tarkoitukseen ja arvoihin. Se on ihmisyyteen kuuluva perustekijä.
2. Arvotajun käyttäminen ja kehittäminen on yksi tärkeimmistä kasvatuksessa huomioonotettavista asioista. Kasvatuksessa on tarpeen lisätä luovien arvojen, elämysarvojen ja asennearvojen kokemistapoja ja -mahdollisuuksia.
3. Kasvatuksen yksi keskeisistä tavoitteista on kasvatettavan positiivisen minäkäsityksen ja terveen itsearvostuksen muodostuminen.
4. Kasvatuksessa on korostettava itse kokemusten tärkeyttä ja käyttöä.
5. Vastuuseen kasvattaminen on merkittävä osa kasvatusta. Yksi kasvatuksen perustehtävistä on saada ihminen tunnistamaan ja kokemaan oma vastuullisuutensa sekä saada hänet kehittämään sitä.
6. Kasvatuksen tehtäväksi pitää asettaa tiedon välittämisen ohella omantunnon jalostaminen. Siinä uskonnollisten, eettisten ja elämänkatsomuksellisten kysymysten pohdinta ja käsittely ovat keskeisiä.
7. Ihminen voi vaikuttaa siihen, miten hän suhtautuu itseensä, toisiin ihmisiin, asioihin yleensä tai olosuhteisiin. Ihminen voi tietyissä määrin valita ja tarvitta-

essa vaihtaa suhtautumistaan näihin asioihin. Yksi kasvatuksen tärkeimmistä tehtävistä on opettaa lapsi tai nuori näkemään tällaisia vaihtoehtoisia suhtautumistapoja ja kasvattaa häntä tekemään väärentämättömiä ja myönteisiä ratkaisuja.

8. Huumoria on kasvatuksessa syytä käyttää nykyistä enemmän.
9. Kasvatus hyveisiin pitää nostaa uudelleen yhdeksi kasvatuksen perustehtäväksi. Tärkeitä hyveitä ovat esimerkiksi rakkaus, toisten huomioonottaminen, lempeys, rehellisyys, oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus ja kohteliaisuus.
10. Sekä lapset, nuoret että aikuiset tarvitsevat jatkuvasti luonteen kasvatusta ja jalostamista.
11. Kasvattajassa olevaa hiljaista, kokemuksen kautta kertynyttä käytännön viisautta on syytä käyttää ja arvostaa nykyistä enemmän. Sitä "terve maalaisjärki" usein osaltaan on.

(Pykäläinen 2013).

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus. Siinä käytetään sanoja ja lauseita, ei lukuja, joita määrällisessä tutkimuksessa käytetään. Siinä kuvataan, ymmärretään ja annetaan mielekäs tulkinta ilmiöstä. (Kananen 2008, 24) Tutkimuksessa on käytetty aineiston keruumenetelmänä kyselyä. Ihmisten elämä, käyttäytyminen ja vuorovaikutussuhteita tutkitaan laadullisella tutkimuksella. Tutkimuksella yritetään löytää vastauksia siihen miksi ilmiö tapahtuu tai voidaanko siitä päätellä jotain ja miksi. Tällä rakennetaan tutkimuksen merkitys. (Willberg 2009, 1).

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkintaongelmat

Tutkimuksen tarkoitus on, että saisimme käsitystä siitä kuinka haastavaa nuorella on hyväksyä oma seksuaalinen suuntautumisensa jos se edes nykypäivänä koetaan haasteelliseksi sekä kuinka muut (kasvattajat, ystävät) suhtautuvat asiaan. Voidaanko me nuorisotyöntekijät kannustaa ja tukea tässä tilanteessa joillain tavalla voimakkaammin kuin mihin jo muuten työssämme pyrimme. Etsin siis opinnäytetyölläni vas-

tauksia siihen millaista on olla homoseksuaali nykypäivänä kun kaikkeen yritetään suhtautua todella avoimesti ja suvaitsevaisesti.

Tutkimusongelmana opinnäytetyössäni oli, että homoseksuaalien löytäminen läheltä on todella vaikeaa, koska seksuaalisuus on jokaisen ihmisen oikeus ja oma henkilökohtainen asia, joten siitä ei välttämättä keskustella kuitenkaan kovin yleisesti vaan ihmiset ajattelevat automaattisesti kavereidensa ja perheen jäsenien olevan heteroseksuaaleja.

5.2 Tutkimusote ja aineistonkeruu

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa voi kerätä haastatteluilla, kysymyslomakkeilla, havainnoimalla (mitä tapahtuu, tutkija seuraa sivusta tutkittavia) ja osallistavalla havainnoinnilla (tässä tutkija osallistuu tutkittavien toimintaan). dokumentit, elämänkerat, muistelmat ja erilaiset kirjoitelmat voivat myös olla aineistonkeruu menetelmiä. (Willberg 2009, 2).

Tutkimukseni on siis laadullinen tutkimus ja kysely lomakkeen olen koonnut kysymyksistä, joissa ei ole vastaus vaihtoehtoja vaan jokainen kohta on avoin. Silloin vastaaja voi vastata aivan omalla tavallaan, eikä vastauksiin voida vaikuttaa pelkillä vaihtoehtoilla. Kysely lomakkeen laatiminen on hyvin tärkeää, jotta tutkimuksessa tullaan saamaan tutkijan haluamiin kysymyksiin vastauksia. Niiden ansiosta tutkimus voi onnistua, jos kuitenkin vastaaja ei ajattele samalla tavalla kuin tutkija voi tulokset vääristyä. Kyselyn laatiessa tulee olla huolellinen siitä, ettei kysely ole liian pitkä ja sisällä liikaa kysymyksiä. (Aaltola & Valli 2001, 100). Kysely lomakkeen (liite1) tein kolmen sivun mittaiseksi, joka sisältää 20 kohtaa. Aluksi laadin kyselyyn perustieto osion, jossa hain vastaajien ikää, sukupuolta jne. Seuraavaksi jäsentelin kohdat seksuaalisuuteen liittyen, itsensä hyväksyntään ja siihen kuinka muut hyväksyvät henkilön, sitten kysymyksiä muista tahoista kuten nuorisotyöntekijöistä ja lopuksi vielä vapaan kohdan, johon oli mahdollisuus kirjoittaa mitä vain.

Tein kyselyn opinnäytetyötäni varten 5 nuorelta. Kolme heistä on homoseksuaaleja, yksi biseksuaali ja yksi määrittelee itsensä heteroseksuaaliksi, vaikka onkin kokenut

nuoruudessaan kiinnostusta ja kiihkoa samaan sukupuoleen. Kyselyt suoritettiin Internetin avulla, koska usea kyselyyn vastannut asui toisella paikkakunnalla ja haastattelun tekeminen olisi tällöin ollut haasteellista. Näin jälkikäteen ajateltuna haastatteluista olisi saanut todella paljon enemmän irti jos olisi käyttänyt esimerkiksi haastattelua aineistonkeruuna. Kuitenkin kyselylomakkeessa on omat hyvät puolensa, jos vertaas sitä haastatteluun. Siinä ei voi vaikuttaa vastaajiin olemuksella tai läsnäololla. Myös se, että jokainen vastaaja vastasi aivan samoihin kysymyksiin, eikä tällöin kysymyksiin voinut vaikuttaa äänenpainot tai erilaiset tauot puheessa. Matkustaminen jää myös poissa tutkimuksen tekemisestä. (Aaltola & Valli 2001, 101). Juuri tämä matkustaminen vaikutti siihen, että valitsin kyselyn aineistonkeruu menetelmäksi. Toki myös seksuaalisuudesta puhuminen voi olla vaikeaa, myös heteroseksuaaleille, joten tilanteet olisivat voineet olla vaikeita myös aiheen vakavuuden takia.

5.3 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analyysi on aine sidonnainen, eikä menetelmiä voi ottaa valmiina. Siinä analyysi riippuu tutkijan kyvyistä ja luovuudesta mutta silti analysoinnin tulee olla järjestelmällistä, eikä voi poimia vain osia. (Uusitalo 2001, 82). Jos ilmiötä halutaan kuvailla ja ymmärtää on laadullinen tutkimus silloin paras vaihtoehto. Tuloksia käsitellään kuvailemalla sanallisesti. Tällöin saatu tieto on ta-pauskohtaista mutta syvällistä. Laadullinen tutkimus sopii myös silloin kun henkilöiden määrä on suhteellisen pieni. (Järventausta, Moisala & Toivakka 1999, 57). Analysoin juurikin aineistoa sanallisesti, koska kyselyiden avoimia vastauksia on mielestäni mahdotonta saada numeraalisiin tilastoihin.

Aineiston analyysi laadullisessa tutkimuksessa tarkoittaa sitä, että aineistoon kiinnitetään huomiota ja tällä tavalla yritetään löytää erilaisia teemoja, joista nousee erilaisia kategorioita. Teemoja käsitellään ja kytketään teoriaan. Tutkimuksen edetessä tutkimusongelmat voivat muuttua tai tarkentua. Laadullisessa tutkimuksessa myös aineisto ja sen päättely ovat vuorovaikutuksessa. Analyysissa tulkitaan aineistoa järjestelmällisesti. (Willberg 2009, 3). Aineiston analyysillä on tarkoitus saada vastauksia, olennainen asia erottamaan aineistosta, aineiston sisältöön tutustuminen, ilmiön ymmärtäminen sekä luotettavuuden varmistaminen. Aineistosta tulee erottaa vielä

sen rikkaus ja alkuperäistä aineistoa tulee osata hyödyntää raportoinnissa. (Opinnäytetyöpakki 2013).

Aineiston analysointi alkaa jo aineiston keruu hetkellä, tutkija tekee omia havaintoja tutkittavasta materiaalista. Analyysin pitää olla yhteydessä tutkittavaan ilmiöön, tutkimustehtävään sekä aineiston keruumenetelmään. Sen tehtävänä on järjestää, jäsentää sekä tiivistää aineisto, jottei mikään olennainen asia mene hukkaan. Analyysin avulla aineistoa tulkitaan. Analyysiin kuuluu vastauksien huolellinen lukeminen, vastaukset tulee myös jakaa osiin periaatteiden mukaan, analyysitekniikat, teemoittelu, tyypittely sekä luokittelu. Analyysiin tulee myös kirjoittaa omia näkemyksiä ja havaintoja tulee liittää teoriaan ja aikaisempiin tutkimuksiin. (Opinnäytetyöpakki 2013).

5.4 Tutkimuksen anonymiteetti ja luotettavuus

Tutkimukseen osallistuneet nuoret eivät ole missään vaiheessa ilmoittaneet nimiänsä, joten he ovat vastanneet kyselyihin sähköisesti ja heidän henkilöllisyys on pysynyt salassa. Tutkimuksessa ei käy missään vaiheessa selväksi, keitä kyseiset henkilöt ovat, joten anonymiteetti on tällä tavoin suojattu todella hyvin. Jokaisella ihmisellä on Suomessa yksityiselämän suoja joka kuuluu perusoikeuksiin. Ihmisarvon kunnioittaminen ja tutkittavien anonymiteetti ovat keskeisiä asioita. Henkilötietoja ei saa kertoa joista tutkittava tai hänen läheisensä voidaan tunnistaa. (Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2010).

Tutkimukseni tulokset ovat pienet, koska kyselyihin vastauksia antoi 5 nuorta, joten tämä on vain pieni pintaraapaisu asiaan. Vastausten luotettavuus myös heikkenee kyselyn ansiosta, koska vastaaja ei voi esittää tutkijalle tarkempia kysymyksiä, vaan vastaa juuri itselleen sopivalla tavalla ja tällöin saattaa tulla väärinymmärryksiä. Eikä kyselyssä voi olla aivan varma siitä, onko kysymykseen vastannut juuri henkilö jonka siihen on odotettu vastaavan. (Aaltola & Valli 2001, 102).

Tutkimuksen luotettavuus pitää sisällään sitä, että aineistoa on riittävästi, analyysi on kattavaa sekä analyysi on arvioitavissa ja toistettavissa. Luotettavuus vaihtelee myös sillä, että tutkittava ilmiö voi muuttua. (Kananen 2008). Minun tutkimus kohteeni on

sellainen, joka on muuttunut ajan saatossa ja oletan ja toivon sen muuttuvan vielä enemmän tulevaisuudessa.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Ensimmäisenä kysyin perustietoja, sukupuolta, ikää, synnyinkaupunkia tai kuntaa ja parisuhde tilannetta. Näillä kysymyksillä yritin päästä jonkinlaiseen käsitykseen siitä millainen ihminen kyselyyn vastaa, en halunnut kysyä tämän hetkistä asuinkaupunkia tai kuntaa, koska en usko, että sillä olisi homoseksuaalisuuden saralla niin suurta merkitystä. Elämän aikana olen kuitenkin huomannut, että monet homoseksuaalit muuttavat isoimpiin kaupunkeihin, johtuukohan tämä siitä, että suuremmissa kaupungeissa yksilö häviää ihmisjoukkoon. Onko kuitenkin pienillä paikkakunnilla leimaantumisen todennäköisempää? Tällaisia kysymyksiä minulle heräsi tutkimuksen edetessä.

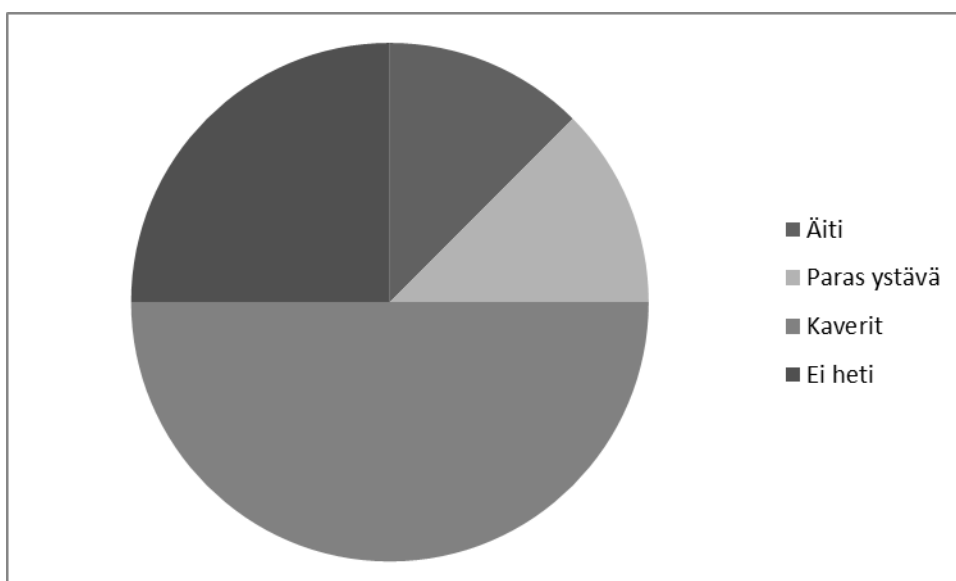
Kyselyyn vastanneista oli neljä tyttöä ja yksi poika, olisin toivonut saavani enemmän poikia mukaan, mutta kyselyyn vastaaminen vaatii kaikilta kuitenkin omanaikansa, enkä saanut mahdollisia vastaajia enempää. Kyselyyn vastanneet olivat 20–24 –vuoden ikäisiä. Kerron hieman haastateltavien perustietoja aluksi ja järjestän heidät helpoimmin käsiteltäviksi. Tyttö1 on 20–vuotta, poika1 on myös 20–vuotta, tyttö2 on 21 vuoden ikäinen, tyttö3 on 23–vuotta ja tyttö4 on 24 vuoden ikäinen. Tytöt 1 ja 2 sekä poika1 ovat homoseksuaaleja, tyttö3 biseksuaali ja tyttö4 kokee olevansa heteroseksuaali, vaikka on kokeillut suhteita tyttöjen kanssa ja tytön kanssa seurustelua ei pidä tänä päiväkään mahdottomana ideana.

Minkä ikäisenä koit olevasi kiinnostunut samasta sukupuolesta? Oli ensimmäinen seksuaalisuuteen liittyvä kysymys. Tyttö1 oli kokenut oikeastaan jo ala-asteella, etteivät pojat niinkään kiinnostaneet häntä niin kuin muita tyttöjä oli kiinnostanut. Mutta ei kuitenkaan ollut käsittänyt asiaa vielä silloin. Yläasteella hän oli vasta tajunnut todella seksuaalisen suuntautumisensa, 8-luokan iässä. Poika1 oli myös kokenut olevansa kiinnostunut 8 tai 9 luokan aikana pojista. Tyttö2 oli ollut 16-vuoden iässä kun oli tajunnut olevansa homoseksuaali, eli hän on tuolloin ollut 9 luokan ja toisen asteen opetuksen välimaastossa. Tyttö3 ja tyttö4 olivat myös kokeneet ensimmäiset

tuntemuksensa yläasteella. Tämä siis kertoo juuri siitä, että 15–17 vuoden iässä nuori alkaa sopeutua kehoonsa ja seksuaalisuudesta tulee keskeistä. Tällöin nuoren mieleen tulee myös ajatuksia, olenko normaali? (Aho ym. 2008, 13).

Seuraavaksi kysyin puhuiko nuori tästä tuolloin kenenkään kanssa ja jos hän puhui niin kenen? Sen jälkeen kysyin kuinka asiaan oli suhtauduttu tuolloin. Tyttö1 kertoi, että oli puhunut pikkuhiljaa asiasta kavereidensa ja äidin kanssa. Kaverit olivat aaviselleet asiaa jo aikaisemmin, joten he olivat suhtautuneet asiaan hyvin. Äiti oli myös aina sanonut, että hyväksyy lapsensa aina sellaisena kuin on, joten äidinkin hyväksyntä oli todella hyvä. Poika1 ei ollut tuolloin puhunut asiasta kenellekään vaan vasta ammattikoulun ensimmäisenä vuonna maininnut asian kavereilleen mutta koki tuolloin kun siitä kertoi, että asiaan suhtauduttiin hyvin. Tyttö2 oli puhunut asiasta parhaan ystävänsä kanssa ja hän oli suhteutunut asiaan hyvin, tähän kuitenkin vaikutta varmasti se asia, että myös paras ystävä oli homoseksuaali. Tyttö3 ei ollut puhut asiasta kenenkään kanssa tuolloin. Hän kertoi, ettei tajunnut asiaa tuolloin niin kuin se on vaan vasta myöhemmin, että mistä oli kyse. Hän kertoi, että oli 20-vuoden iässä puhunut asiastaan kaverilleen kun takana oli myös ensimmäinen naiskokeilu. Tyttö4 oli myös puhunut asiasta ystävänsä kanssa, joka myöhemmin oli hänen ensimmäinen kumppani, he olivat suhtautuneet asiaan pelon ja jännityksen kanssa.

1 Henkilöt, joille nuori puhuu seksuaalisesta suuntautumisesta ensimmäisenä

Taulukossa olen kuvannut kenelle nuoret puhuvat ensimmäisenä omasta seksuaalisuudestaan. Taulukkoon on merkattu poika1 ja tyttö3 puhuminen vasta myöhemmin.

Seuraavaksi halusin vastauksia siihen millaisia tunteita seksuaalisuus sai nuorissa aikaan? Tyttö1 oli aluksi ollut hämmentynyt, koska asia piti myöntää itselle, eikä hän tuntenut ketään muuta homoseksuaalia. Hän koki asian pelottavaksi alussa, koska oli asiansa kanssa yksin ja muiden reaktiot pelottivat. Ajan myötä asiasta tuli paljon helpompaa ja hän oppi hyväksymään itsensä juuri sellaisena kuin on. Seksuaalisuuden myöntäminen voi siis olla todella vaikeaa itselle ja nuoret saattavat ajatella sitä, mitä muut hänestä tulee ajattelemaan. Aikaisemmin kirjoitin nuorten seksuaalioikeuksista. Olisiko siis hyvä kertoa hyvissä ajoin, että jokaisella on oikeudet, eikä kukaan saa koskaan seksuaalisuuden takia solvata tai syrjiä. Seksuaalisuushan oli jokaisen ihmisen oma asia, joka kestää läpi elämän, siitä puhumisen pitäisi olla helpompaa kuin mitä se on.

Poika1 kertoi, että aluksi asia ahdisti häntä mutta kun sai kerrottua siitä muille, olo helpottui. Poika1 oli siis odottanut noin kaksi vuotta. Kaksi vuotta on pitkä aika pohtia omassa mielessään omaa seksuaalisuuttaan ja uskaltaa tuolloin vasta puhua siitä. Tyttö2 mainitsee vain, että oli kokenut ihastumista ja kiinnostumista tyttöjä kohtaan. Tyttö3 ei osannut kertoa muuta kuin, että seksuaalisuus saa hänessä aikaan hyviä tunteita. Tyttö4 kertoi, että häntä pelotti todella paljon. Pelon aiheutti eniten se tunne, että joku saisi asian tietää. Hän kuitenkin kertoo myös, että ihastumisen tunne tuolloin oli todella voimakas tai ainakin se tuntui siltä.

Seuraavaksi kysyin sitä, kuinka lähipiiri, ystävät, perhe, koulukaverit jne. suhtautuivat asiaan ja oliko nuorella hyväksyty olo? Tyttö1 kertoi, että kaikki lähipiirissä ovat ottaneet asian hyvin vastaan, eikä kukaan ole tullut sanomaan, että ”kyllä se ohi menee”. Poika1 kokee myös, että hänet hyväksyttiin todella hyvin. Tyttö2 kertoi hänen lähipiirinsä suhtautuneen asiaan hyvin ja heidän ansiostaan hän sanoi päässeensä ”kaapista” ulos. Tyttö3 kertoo, että pienistä kokeiluista ja tykästymisistä kaverit tietävät ja he hyväksyvät asian, eli olo on oikein hyväksyty. Perheelleen hän ei ole nähnyt aihetta tarpeeksi tärkeäksi, että olisi siitä kertonut. Eikä hän koe tämän hetkisen elämäntilanteen kertomista vaativankaan. Tyttö4, ei ole nuorena puhunut asiasta, eikä

kauheasti vanhempanakaan, muutama ystävä tietää. Hän ei koe asiaa tärkeäksi vaan pitää sen mielellään itsellään, kertoo kuitenkin, että jos jonain päivänä tulisi tarvetta asiasta kertoa, hyväksyntä olisi todennäköisesti hyvä. Meitä ihmisiä on monenkaltaisia, meidän pitää hyväksyä paljon toisissa ihmisissä. Kun hyväksymme toisen heikkoudet ja vahvuudet, miksi emme hyväksyisi seksuaalisuutta?

Halusin saada myös vastauksia siihen, hyväksyivätkö nuoret itsensä ja oman seksuaalisuutensa heti, vai menikö siihen aikaa. Tyttö1 koki, että asiaan meni oma aikansa mutta silti se oli helppoa, koska oli aina jollain tapaa tiedostanut oman seksuaalisuutensa. Hän koki, että hyväksyminen yllättävän helppoa. Poika1 taas koki, että asiaan meni muutama kuukausi kun oli lopulta hyväksynyt itsensä. Tässä kohtaa palaisin kysymykseen siitä milloin seksuaalisuudesta oli kerrottu. Poika1 oli ainoa joka oli odottanut 2 vuotta, ennen kuin oli asiasta puhunut kavereilleen, joten itsensä hyväksyminen ei välttämättä kerro sitä, että nuori olisi varma saavansa muidenkin hyväksynnän. Tyttö2 oli hyväksynyt itsensä alusta alkaen. Uskon, että tähän on vaikuttanut myös parhaan ystävän homoseksuaalisuus, on ollut joku samankaltainen jakamassa tunteitaan ja kokemuksiaan. Tyttö3 kertoi, että hänellä meni muutama vuosi siinä kunnes tajusi voivansa ihastua myös tyttöihin. Tyttö4 siis kokee olevansa heteroseksuaali, muttei kuitenkaan pidä suhdetta samaan sukupuoleen mahdottomana. Oletan siis tämän vuoksi, että hän hyväksyy itsensä mutta ei välttämättä usko, että muut läheiset häntä hyväksyisivät.

Seuraavaksi kysyin sitä, oliko nuorella tarpeeksi tietoa, jotta seksuaalisuuden hyväksyminen oli helpompaa. Tyttö1 kokee, ettei hänellä ollut juuri tietoa vaan on omien kokemusten ja tunteiden avulla päässyt sinuiksi homoseksuaalisuuden kanssa. Poika1 mainitsee, ettei perheelle kertominen pelottanut. Siihen vaikutti se, että hänen setänsä ja serkkunsa ovat myös homoseksuaaleja ja tämän avulla hän osasi aavistaa, että kun hänen perheensä hyväksyivät sukulaiset, niin miksi ei omaa lastaan. Tyttö2 ja 3 kokivat että tietoa on ollut tarpeeksi, koska itsensä hyväksyminen oli niin helppoa ja asioista kuulemma puhutaan paljon. Tyttö4 pohtii, ettei hänellä tuolloin yläasteella ole ollut juuri tietoa seksuaalisuuden moninaisuudesta. On vain tiedetty mitä homo tai lesbo sana merkitsee, mutta ei kuitenkaan niin paneuduttu siihen ja nämäkin sanat hän näkee yläasteella olleen kiusaamisessa käytettyjä sanoja.

Kysyin myös onko nuori kohdannut joissain tilanteissa itsensä ”erilaiseksi” seksuaalisuuden takia, jos on niin millaisessa. Tyttö1 ei saanut mieleensä mitään erikoista tilannetta. Hän kuitenkin muistaa nuorempana miettineensä, että onko normaali. Hän kokee, että seksuaalinen suuntautuminen on vaikuttanut hänen tyyliinsä aikalailla. Hän myös mainitsi, että jotkut saattavat luulla häntä pojaksi, nuorempana tämä oli häirinnyt mutta ei enää. Kuten jo aikaisemmin olen kirjoittanut, että nuoret voivat olla hämillään kehonsa muutoksista ja eivät halua erottua muista. Tulisi olla suurin piirtein samanlainen kuin muut ikätoverit, juurikin vaatetukseltaan ja ulkonäöltään. Ihmisen tärkeimpiä tarpeita on toiste hyväksyntä ja myönteinen itsetunto. (Aho ym. 2008, 37). Tyttö1 juuri mainitsi ulkonäöllisen seikan ja samalla myös tyylin vaikuttaneen häneen itseensä ja ajatukseen itsestään. Jokainen ihminen varmaan jossain vaiheessa elämää ajattelee olenko normaali, mutta ulkonäöllehen ihminen ei voi mitään, eikä myöskään sille millaisena kokee itsensä. Kukaan muu kyselyyn vastanneista ei ollut kohdannut minkäänlaisia tilanteita, joihin seksuaalisuus olisi vaikuttanut.

Seuraavaksi hain vastausta siihen onko nuoren oma seksuaalisuus vaikuttanut elämään jollain tavalla. Tyttö1 kertoo, että hänen täytyy joissain tilanteissa olla hieman varautunut toisten ihmisten seurassa, koska ikinä ei voi tietää mitä vastaan saattaa tulla, kyseessä on kuitenkin seksuaalivähemmistön edustaja. Hän kuitenkin kokee, ettei seksuaalisuus vaikuta arjen asioihin millään tavalla. Tässäkin kohdassa muut kyselyyn vastanneet sanoivat, ettei asia ole vaikuttanut elämään millään tavalla.

Kysyin onko nuoret käyttäneet nuorisotoimen palveluita tai jotain muuta. Poika1 kertoi käyneensä Kainuun Setan ryhmissä. Seta on valtakunnallinen ihmisoikeus- ja sosiaalinen järjestö, jonka tavoitteena ovat ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi, riippumatta ihmisen seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta. Se korostaa myös jokaisen ihmisen oikeutta määritellä itsensä, perheensä ja ihmissuhteensa. (Seta 2013). Tyttö3 oli käynyt joka kesä leireillä, kulkenut erilaisissa kerhoissa sekä nuorisotiloilla siihen asti kunnes asia ei ollut enää ”coolia”. Muut vastanneet eivät olleet käyttäneet toimintoja.

Seuraavaksi kysyin voisiko jokin taho auttaa nuorta hyväksymään itsensä. Tyttö1 ja 3 olivat sitä mieltä, että lähimmäiset ovat niitä, jotka voivat auttaa. Heidän hyväksynnän saaminen tukee nuorta. Poika1 taas kertoi, että hänen mielestään koulussa pitäisi

puhua seksuaalisuudesta enemmän. Hän toteaa myös, että Suomessa on aivan liikaa homovastaisuutta. Tyttö2 ei osaa vastata kysymykseen ja tyttö4 on sitä mieltä, että kouluissa, kotona ja kaikkialla muuallakin pitäisi pystyä puhumaan seksuaalisuudesta ja myös sen moninaisuudesta. Tämä siis vaatii sitä, että lasten ja nuorten vanhempien arvot ja asenteet tasavertaisuutta kohtaan olisivat hyvät. Usein asenteet ja arvot kumpuavat kotoa sekä kavereilta tulleista arvoista. Nuoren on vaikeaa päättää itse mitä arvostaa jos toisten arvomaailma on vahva. Ei kuitenkaan koskaan saisi miellyttää toisia ihmisiä sillä, että myötäilee asioissa.

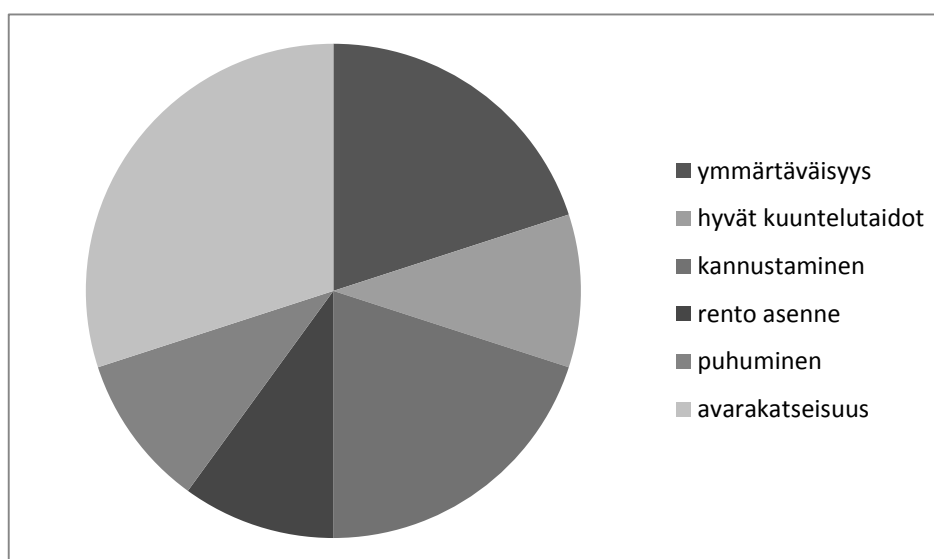
Minua kiinnostaa myös se, että vaikka seksuaalisuudesta puhutaan, eniten kouluissa ja Internetissä, pitäisikö siitä ja sen moninaisuudesta kuitenkin puhua vielä enemmän, jotta saataisiin ihmisiä ymmärtämään asian laitoja eritavalla. Tyttö1 vastasi, että siitä tulisi puhua enemmän ja varsinkin avoimemmin, sillä todella monella on aivan ihmeellisen vääristynyt kuva homoseksuaaleista. Poika1 on samaa mieltä, että siitä tulisi puhua enemmän. Tyttö2 ei osaa sanoa asiaan mitään, kun taas tyttö3 on sitä mieltä, että siitä puhutaan kouluissa ja myös mediassa paljon, jopa ihan kyllästymiseen asti. Kavereiden kanssa käydyt juttelut ovat niitä parhaimpia keskusteluita. Tyttö4 taas muistelee omaa koulu aikaansa vastauksessa, ettei seksuaalisuuden moninaisuudesta paljoakaan puhuttu. Seksuaalikasvatus painottui enemmänkin ehkäisyyteen ja seksitauteihin. Olen tyttö4 kanssa samaa mieltä. Mutta ymmärtäähän sen, että kouluissa on opetussuunnitelmat joiden mukaan tuntien sisällöt tehdään. Ei voi välttämättä olla aikaa painottaa tiettyyn asiaan paljoa. Tein syksyllä 2012 projektioipintoni Sara Hakalan kanssa Tornion Nuorisotoimelle, projektin tarkoituksena oli juurikin seksuaalikasvatus arvojen ja asenteiden avulla. Kohde ryhmänä olivat 8-luokkalaiset ja tämän opinnäytetyöni jälkeen olen todellakin sitä mieltä, että kohderyhmä oli juuri oikea. Opettajat ja oppilaat olivat sitä mieltä, että tuntien sisällöt olivat loistavia ja sellaisia asioita ei ollut paljoa käyty. Joten puhutaanko kouluissa seksuaalisuuteen liittyvistä arvoista ja asenteista vai olettaako nuoret vain sen tapahtuneen.

Seuraavaksi kysyin miten tasavertaisuus näkyy nuoren homoseksuaalin elämässä. Tyttö1 vastasi, ettei tunne itseään tällä hetkellä ainakaan huonommaksi heteroiden rinnalla. Hän tiedostaa sen, että hänellä on samat oikeudet kuin muillakin, koska avioliitto asiat ei tällä hetkellä vaikuta hänen omaan elämäänsä millään tavalla. Homoseksuaalithan eivät voi solmia avioliittoa Suomessa, mutta viime päivinä tämän

eteen on taisteltu paljon. Poika1 ja tyttö2 eivät osaa vastata kuinka tasavertaisuus näkyy heidän elämässään ja tyttö3 ja 4 ovat sitä mieltä, että tasavertaisuus näkyy siten, että kaikki ovat samanlaisia, eikä meillä saa syrjiä ketään.

Kysyin vielä voisivatko nuoret antaa jotain neuvoja nuorisotyöntekijöille erilaisten seksuaalisuuksien kohtaamisessa. Tyttö1 mielestä nuorisotyöntekijä tarvitsee ymmärtävää ymmärtävyyttä, hyviä kuuntelutaitoja ja heidän tulee myös kannustaa nuorta olemaan oma itsensä. Myös rento asenne on ihan ”jees”. Poika1 sanoo, että pitäisi uskalttaa ottaa asioita puheeksi ja kertoa niistä sillä tavalla kuin ne ovat. Myös tyttö2 mainitsee ymmärtävyyden ja että siihen tulisi panostaa. Hän mainitsee myös sen, että ihmisiä on monenlaisia. Tyttö3 sanoo, että tulee varmasti olla hyvin avarakatseinen ja hän mainitsee myös sen, että ei voi edes kuvitella mitä kaikkea nuorisotyössä voi tulla vastaan. Tyttö4:llä tulee mieleen, että nuorten kohtaaminen juuri sellaisina on varmasti tärkeintä. Hän mainitsee myös sen, ettei toisia ihmisiä voi muuttaa. Minun kyselyihin vastanneet olivat kaikki kokeneet hyväksymisen niin itsensä kuin muidenkin osalta aika hyväksi. Homo vastaisuus kuitenkin tuli esille yhden kyselyyn vastanneiden vastauksissa, joten jotain on vielä tekemättä.

Seuraavaan taulukkoon olen koonnut asioita, joita nuorten mielestä nuorisotyöntekijällä tulee olla, kun on tekemisissä nuoren ja hänen seksuaalisen moninaisuuden kanssa.

2 Nuorisotyöntekijän hyviä ominaisuuksia

7 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Olen ajatellut aina seksuaalisuuden olevan todella iso asia ihmisen elämässä, olen tästä edelleenkin samaa mieltä. Seksuaalisuus pitää sisällään niin paljon asioita. Oikeuksia, terveyttä, hyväksymistä, suvaitsevaisuutta, oman itsensä hyvinvointia ja ennen kaikkea rakkautta itseä ja muita kohtaan. Seksuaaliset suuntautumiset kiinnostavat minua edelleenkin, koska haastatteluitteni pohjalta sain vain pienen raapaisun asiaan.

Kuitenkin haastatteluiden pohjalta pääsin siihen lopputulokseen, että homovastaisuutta on vielä, vaikka asiat olisivat kuinka näkyvillä. Tytöt jotka haastatteluun vastasivat, kokivat saaneensa hyväksyntää. Poika koki, että homovastaisuutta on. Joten harmittamaan jäi, etten saanut kyselyyn kuin yhden pojan vastaukset. Voiko siis olla, että tyttöjen kohdalla hyväksyntä olisi helpompaa ja pojat kohtaavat homovastaisuutta enemmän.

Olen opiskelujeni aikana ollut eri nuorisotiloilla harjoitteluissa ja joka tilalla olen kuulunut nuorten suusta ”homottelua” toisia nuoria kohtaan. Miksi sanaa käytetään, jos kyseessä ei kuitenkaan ole homoseksuaali. Sitä siis pidetään vain pilkkasanana, samalla tavalla voisimme pilkata kavereita esimerkiksi ”oot ihan äiti”, tuolla tavoin ei kuitenkaan puhuta toisille, koska sana äiti on ihan normaali ja tarkoittaa jokaiselle varmasti jotain tärkeää ja henkilökohtaista. Homo sana voi olla nuorille, jotka ovat juuri aloittaneet seksuaalisen kasvun, todella loukkaava. Mitä jos oikeasti tunnenkin olevani erilainen kuin muut, minua tullaan pilkkaamaan? Aikuisten, nuorisotyöntekijöiden ja kaikkien muidenkin olisi todella tärkeää puuttua jokaiseen tilanteeseen. Homoseksuaalisuus kuitenkin on normaalia, eikä se ole mikään uusi asia, jos jo 1700 eKr. on ollut homoseksuaaleja.

Vanhempien arvomaailmalla on varmasti todella suuri merkitys sille, uskaltaako nuori olla sellainen kuin kokee olevansa. Vanhemmat ovat siis ensisijaisia seksuaalikasvattajia, mutta jos heidän arvomaailmansa on voimakas, niin mitä tapahtuu nuoren omalle seksuaalisuudelle. Eli nuorten asenteisiin pitäisi puuttua ja heitä tulisi kasvat-
taa suvaitsevaisemmiksi ihmisiksi, koska nyt elämme tätä aikaa, jo vuotta 2013. Nykypäivänä kun seksuaalisuus sisältää paljon erilaisia suuntautumisia, niin tasa-arvon

pitäisi näkyä paljon suuremmin kuin miten se näkyy. Ihmisillä on kuitenkin omat enakkoluulonsa.

Olen myös sitä mieltä, että varsinkin meidän, nuorison kanssa työtä tekevien tulee olla todella suvaitsevaisia ihmisiä kohtaan. Jokainen ihminen on erilainen, sinäkin ja minä myös. Jos meidän omat arvomme ovat hukassa, niin emme voi kasvattaa nuoria. Sekin täytyy muistaa, että emme kuitenkaan saa tehdä omista arvoistamme liian valtavia, nuori saa päättää mitä itse arvostaa ja kunnioittaa. Me voimme vain ohjata oikeaan suuntaan. Toisten ihmisten hyväksymisellä pääsee todella pitkälle, emme hän voi sille mitään miltä näytämme, miten puhumme ja mitä olemme. Nuoruus on oppimisen aikaa, niin myös aikuisuus.

Kasvattajalta vaaditaan ymmärtäväisyyttä, kunnioittamista, luottamuksellisuutta ja kuuntelutaitoja. Kasvattajan on mahdollista päästä näiden avulla nuoren lähelle ja saavuttaa tällä luottamuksen, joka voi auttaa nuorta monissa tilanteissa. Kasvattajalta ja nuorelta vaaditaan siis kunnioittavaa ja positiivista asennetta kohdata erilaisuutta. Itsetunto on jokaiselle ihmiselle tärkeä asia, emmekä saa rikkoa sitä itseltä, emmekä keneltäkään muulta. Asiat jättävät arvet niin mieleen kuin sydämeenkin. Seksuaalisuuden moninaisuus on rikkaus, ihmisen oma tunne itsestään, se ei ole pelkoa, sairautta tai muuta vastaavaa.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada vastauksia siihen, tuetaanko nuorta seksuaalisuuden osalta ja jos niin ketkä. Tähän vastaukseksi sain siis, että osa nuorista koki saavansa koulusta riittävästi tietoa, mutta suuremman osan mielestä kuitenkin asiasta pitäisi pystyä puhumaan avoimemmin. Lähipiiri on kuitenkin se josta nuori saa tarvitsemansa tuen. Asioista puhuminen kuitenkin on tärkeää nuorisotyöntekijöiden työssä. Opinnäytetyöhöni tarkoituksena oli saada useita vastauksia seksuaalisuuden osalta homoseksuaaleilta. Tähän tavoitteeseen en kuitenkaan päässyt. Olisin todellakin toivonut, että olisin löytänyt enemmän poikia vastaamaan kyselyyn, mutta näillä mentiin mitä saatiin. Kyselyllä hain vastauksia siihen onko nuoren homoseksuaalin helppoa kertoa omasta seksuaalisesta suuntautumisestaan, voisivatko nuorisotyöntekijät kannustaa sen hyväksymiseen jollain tavalla ja kuinka kasvatus vaikuttaa tähän elämän vaiheeseen. Kyselyiden ansiosta tulin siihen lopputulokseen, että homoseksuaalisuus on iso asia ja siitä voi puhua, vaikka siihen menisikin aikaa. Itsensä

täytyy hyväksyä, niin on myös jokaisen heteroseksuaalinkin tehtävä. Seksuaalisuus on kuitenkin jokaisella syntymästä asti. Nuorisotyöntekijöiden tehtävänä on pääsääntöisesti kuunnella ja kannustaa.

LÄHTEET

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimuksen metodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Aho, Tuulia & Kotiranta-Ainamo, Anna & Pelander, Anne. & Rinkinen, Tuija. 2008. Puhutaan seksuaalisuudesta. Nuori vastaanotolla. Väestöliitto. Helsinki. Priimus Paino Oy.

Aldrich, Robert. (toim.) 2006. Rakkaus samaan sukupuoleen. Homoseksuaalisuuden historia. Multikustannus Oy.

Bildjuschkin, Katriina & Ruuhilahti, Susanna (toim.). 2012. Hot. Huolehdi, ohjaa, tue. Puheenvuoroja seksuaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa. Turku. Turun kaupunki, sosiaali- ja terveystoimen julkaisu- ja. Alacon Oy.p

Jokinen, Juha Veli. (toim.) 2009. Homo – Lesbo. Tositarinoita 2000—luvun Suomesta. Keuruu. Minerva kustannus Oy.

Järventausta, Hanna & Moisala, Markku & Toivakka, Sari 1999. Tutkimalla oppii. Tutkimusenteko –opas. Porvoo. WSOY.

Kalaoja, Esko & Hautamäki, Aimo & Hänninen, Tuomas (toim.) 2009. Kestääkö perhe. Kasvatus arvojen muuttuminen lähimenneisyydessä. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.

Kananen, Jorma 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä. Jyväskylän yliopistopaino.

Kellomäki, Ani 2010. Kaikki muuttuu paremmaksi. Keuruu. Otavan kirjapaino.

Lehto, Juhani E. & Kovero, Camilla 2010. Homoseksuaalisuus. Tieteen näkökulmasta ja miesten kertomana. Helsinki. Yliopistopaino.

Lehtonen, Jukka 2003. Seksuaalisuus ja sukupuoli koulussa. Helsinki: Yliopistopaino

Lesojeff, Heini & Tervahauta, Maria & Purjo, Timo & Videnoja, Kalle. 2013. Kavatus arvoihin – arvoa kasvatukseen. Tampere. Tampereen Yliopistopaino Juvenes Print.

Pirttilä-Backman, Anna-Maija & Ahokas, Marja & Myyty, Liisa & Lähteenoja, Susanna 2005. Arvot, moraali ja yhteiskunta. Sosiaalipsykologisia näkökulmia yhteiskunnan muutokseen. Tampere. Tammer-Paino.

Puonti, Ari. 2004. Homoseksuaalisuus. Hämmennyksestä selkeyteen. Helsinki. Kustannus Oy Uusi Tie.

Tuovinen, Liisa & Stålström, Olli & Nissinen, Jussi & Hentilä, Jorma. 2011. Saanko olla totta? Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University Press.

Uusitalo, Hannu 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Porvoo. WSOY.

Cacciatore, Raisa & Apter, Dan & Halonen, Miila. 2010 Nuorten seksuaaliterveys ja seksuaalinen kehitys. viitattu 10.4.2013 http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/f40f3b374f4b1b80830de7e73b62701a/1366000526/application/pdf/656633/Nuorten%20seksuaaliterveys%202010%20Raisa_Dan_Miila050810.pdf

Ihmisoikeudet 2010. Oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe. Viitattu 11.4.2013 <http://www.ihmisoikeudet.net/index.php?page=oikeus-solmia-avioliitto-ja-perustaa-perhe>

Nivala, Elina 2010. Lasten ja nuorten omia näkökulmia kasvatukseen. viitattu 10.4.2013. <http://www.lapsiasia.fi/nyt/puheenvuorot/puheet/puhe/-/view/1530920>

Nuorten netti. MLL. Seksuaalinen suuntautuminen. Viitattu 11.4.2013. <http://www.mll.fi/nuortennetti/seurustelu/seksuaalisuus/suuntautuminen/>

Opinnäytetyöpakki. Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta. Viitattu 18.4.2013 <http://193.167.122.14/Opari/ontTukiLaadAnalyysi.aspx>

Oulun yliopisto 2002. Viitattu 11.4.2013. <http://herkules oulu.fi/isbn9514268075/html/x153.html>

Pykäläinen, Lauri ihmiskäsitys, arvot ja kasvatusta franklin ja böschemeyerin logoterapioissa 2013. Viitattu 12.4.2013. <http://personal.inet.fi/koti/lauri.pykalainen/>

Räsänen, Mikko 2013. Isän koskettava kirje homoseksuaalille pojalleen leviää netissä – lue. Viitattu 13.4.2013. <http://www.voice.fi/suhteet/isan-koskettava-kirje-homoseksuaalille-pojalleen-leviaa-netissa-lue/4/47716>

Seta. Viitattu 14.4.2013 <http://www.seta.fi/jarjesto>

Takalo, Jukka. 2011. Jokainen on vähän homo. Viitattu 12.4.013. <http://www.lyrics85.com/1/jukka-takalo/jokainen-on-v%C3%A4h%C3%A4n-homo-lyrics.html>

Väestöliitto 2013. Nuorten seksuaalioikeudet. Viitattu 11.4.2013 <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/seksi/seksuaalioikeudet/>

Väestöliitto 2013. Seksuaalinen suuntautuminen. Viitattu 13.4.2013 http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/kaverit_ja_seurustelu/seksuaalinen_suuntautuminen/

Willberg, Eeva 2009. Laadullisen aineiston luotettavuus. Viitattu 19.4.2013 <https://www.jyu.fi/edu/laitokset/eri/opiskelu/opiskelu-info/prosem/laadullinen>

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 2010. tutkimusetiikkaa ja lakipykälää. Viitattu 18.4.2013 http://www.fsd.uta.fi/fi/laki_ja_etikka/etiikka_lait.html

LIITTEET

Liite 1

Hei,

Opiskelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa kansalaistoimintaa ja nuorisotyötä. Opiskeluni ovat loppusuoralla ja työstän tällä hetkellä opinnäytetyötäni. Opinnäytetyöni aihe on homoseksuaalisuus. Tutkimuksella haen vastauksia siihen, onko nuoren homoseksuaalin helppoa kertoa omasta seksuaalisesta suuntautumisestaan? Voivatko nuorisotyöntekijät kannustaa siihen ja kuinka kasvatus vaikuttaa tähän elämän vaiheeseen? Seksuaalisuus on kuitenkin jokaisen ihmisen oikeus.

Toivonkin, että vastaat seuraaviin kysymyksiin juuri niin kuin omalla kohdallasi olet asiat tuntenut.

1. Sukupuoli:
2. Ikä:
3. Syntymäkaupunki /kunta:
4. Parisuhde tilanteesi:

5. Minkä ikäisenä koit olevasi kiinnostunut samasta sukupuolesta?

6. Puhuitko siitä silloin kenenkään kanssa, jos puhuit niin kenen?

7. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, niin kuinka sinun asiaasi tällöin suhtauduttiin?

8. Jos vastasit 6 kysymykseen ei, niin miksi et? Minkä ikäisenä puhuit ja kenelle?

9. Millaisia tunteita seksuaalisuus sinussa sai aikaan?
10. Kuinka lähipiirisi (ystävät, perheesi, koulukaverit jne.) suhtautuivat asiaan?
Oliko sinulla hyväksytyt olo?
11. Hyväksytkö itse seksuaalisuutesi heti, vai menikö siihen aikaa?
12. Oliko sinulla tarpeeksi tietoa, jotta hyväksyntä oli helppoa?
13. Oletko kohdannut joissain tilanteissa itsesi ”erilaiseksi” seksuaalisuutesi takia,
jos niin millaisessa?
14. Onko oma seksuaalisuutesi vaikuttanut elämääsi jollain tavalla? (Ihan mitä vain
tulee mieleen).
15. Oletko käyttänyt nuorisotoimen palveluita nuorena (nuorisotilat, kerhot, leirit
jne.)?
16. Voisiko mielestäsi jokin taho auttaa itsensä hyväksymisessä?

17. Pitäisikö mielestäsi seksuaalisuudesta ja sen moninaisuudesta puhua enemmän?

18. Miten tasavertaisuus näkyy elämässäsi?

19. Minkälaisia neuvoja antaisit nuorisotyöntekijöille erilaisten seksuaalisuuksien kohtaamisessa?

20. Vapaa sana, risuja ja ruusuja!

AURINKOISTA KEVÄTTÄ & KESÄN ODOTUSTA! KIITOS! ☺